കൃതിരത്നപഞ്ചകം

നാരായണാസ്ത്രമോചനം, ഭീമയോഗം, യജ്ഞാരംഭം,
ഭീഷ്മസമാധി, യുധിഷ്ഠിരശമം
എന്നീ അഞ്ചുകൃതികൾ.

മഹാകവി
കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ
തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്.

കൃതിരത്നപഞ്ചകം

മഹാകവി

കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ

നാരായണാസ്തമാനം, ഭീമയാനം, യാത്രാദാനം,

ഭീഷ്മസമാധി, യുധിഷ്ഠിരശമം

എന്നീ അഞ്ചുകൃതികൾ.

കവനകൌമുദീപത്രാധിപർ

പി. വി. കൃഷ്ണവാരിയരവർകളുടെ

അനുവാദപ്രകാരം

എം. എസ്. വി. ബ്രദേഴ്സ്,

കൃഷ്ണവിലാസ്, കോട്ടക്കൽ

പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതു്.

ലക്ഷ്മീസഹായം അച്ചുക്കൂടം

1931

വില 8ണ.

അവതാരിക

"കേരളവ്യാസൻ" എന്ന പേരിൽ അതിപ്രസിദ്ധനായി, "കാളീകടാക്ഷമുദ്രതങ്ങളിപ്പൂകാവം"യിരിക്കുന്ന മഹാകവി കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെപ്പറ്റി അതിബാല്യകാലംമുതല്ക്കുതന്നെ എനിക്ക ധാരാളം കേട്ടുപരിചയത്തിന്നിടയായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ആ മഹാന്റെ അപ്രകാരമുള്ള കവിയശസ്സിന്ന് ആസ്പദമായ മാഹാത്മ്യത്തെ—അനിർവ്വചനീയവും അത്യത്ഭുതകരവും ആയ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവനകലാചാതുര്യത്തെ—അക്കാലത്തു വേണ്ടവിധം ഗ്രഹിക്കുന്നതിന്ന് എനിക്ക സാധിച്ചിരുന്നില്ല. ഇപ്പോഴും അതിന്ന വേണ്ടുന്ന ശക്തിയുണ്ടെന്ന് എനിക്ക് അഭിമാനവുമില്ല. തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്, തന്റെ ദിവ്യവും സ്വച്ഛന്ദമുജ്ജ്വലവുമായ കവിതാപാടവത്തെ പലപ്പോഴും, ആദികാലത്തു പ്രത്യേകിച്ചും, അവധാനപൂർവ്വം വിനിയോഗിക്കുന്നതിൽ അശ്രദ്ധ കാണിച്ചിരുന്നതിനാൽ, ആ മഹാന്റെ ചില ചില കവിതകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ യഥാർത്ഥയോഗ്യതയെ അനുസരിച്ചവയായിട്ടില്ലെന്ന കാണാം. ആവക കവിതകൾ മാത്രം വായിക്കുവാനിടവന്നിരുന്ന ഞാൻ ഒരു കാലത്ത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹത്വത്തെപ്പറ്റി ബലമായി ശങ്കിക്കപോലും ചെയ്യിരുന്നില്ലെന്നില്ല. കവിപണ്ഡിതസാർവ്വഭൌമന്മാരുടെ വിളനിലം എന്ന പണ്ടുമുതല്ക്കേ സുപ്രസിദ്ധമായ കൊടുങ്ങല്ലൂർ രാജവംശത്തിൽ ജനിച്ച എന്ന

കേരളീയവാചകരെക്കൊണ്ട് കമനീയകീർത്തിനേടുവാൻ ഇ ദ്ദേഹം കവിയശസ്സിന് ഇടയാകും എന്നും, അവരെ കൊണ്ടു സമ്മാനിക്കുന്നതിനാശംസിച്ചെന്നും ആ ദ്ദേഹത്തി ന്റെ യഥാർത്ഥത്തിൽ യോഗ്യതയില്ലെന്നും ഞാൻ വളരെ കാലമായിട്ടു ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കുകകൂടി ചെയ്തിരുന്നു.

അങ്ങിനെയിരിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിലാണ്, ചരിത്രകഥക ളെ ആസ്പദമാക്കി തമ്പുരാൻതിരുമനസ്സുകൊണ്ട് 'കവന കൗമുദി'യിൽ എഴുതിയ 'ഉദയസിംഹൻ' എന്ന ഒരു കഥാകവിത എനിക്കു കാണുവാൻ ഇടയായതു്. തമ്പുരാ ന്റെ കവിതകളിലേക്ക് എന്നെ ഒന്നാമതായി വലിയ ആകർഷിച്ച കൃതി ഇതായിരുന്നു. ഈ കവിത തിരുമന സ്സിലെ ഒരു മികച്ച കൃതിയാണെന്നു പറയുവാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമില്ലെങ്കിലും, ഒരു യഥാർത്ഥമഹാകവിയിൽനിന്നുമാ ത്രം പ്രതീക്ഷിക്കാവുന്ന ചില വിശേഷവിധികൾ അതി ലുള്ളതായ സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാൽ സ്പഷ്ടമായിക്കാ ണാം. 'ഉദയസിംഹനെ' കണ്ടതിനുശേഷം കണ്ടുകി ട്ടിയ തമ്പുരാന്റെ കൃതികൾ കഴിയുന്നേടത്തോളം ശേഖരി ച്ചു വായിപ്പാൻ എനിക്കു കൗതുകം ജനിക്കുകയും, അ തിനിടയിൽ 'കൗമുദി'യിൽനിന്നുതന്നെ, പ്രസ്തുതപുസ്തക ത്തിൽ കാണിച്ചിട്ടുള്ള 'നാരായണാഷ്ടകം' മുതലായ അനേകം കൃതികൾകൂടി വായിക്കുവാനുള്ള ഭാഗ്യം സിദ്ധി ക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ കൃതികൾ ഒന്നാകെയായി വായിച്ചപ്പോൾ, എ ന്റെ ബുദ്ധിയിലുണ്ടായ ആശ്ചര്യാധിക്യം—സന്തോഷാശ്ചര്യങ്ങ ളോടും പുളകോൽഗമങ്ങളോടുംകൂടി ഉണ്ടായ ആ ആനന്ദപാ രവശ്യം—വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു വിവരിക്കുന്നതിനു ഞാൻ

ശക്തനല്ല. തമ്പുരാൻതിരുമനസ്സ് ആരാണെന്ന് എനിക്ക കാരണമായതു ഇതാണ് കാണിച്ചുതന്നതു ഈ കൃതികളാണ്. സുമാർ ഒരു മൂന്നു നൂറ്റാണ്ടിനിപ്പുറം കേരളത്തിൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള സകലകവനങ്ങളിലുംവെച്ചു സർവ്വോത്തമങ്ങളെന്ന് എനിക്കു തോന്നീട്ടുള്ള ഈ കൃതികളെക്കുറിച്ചു ശ്രദ്ധാമൂലമായി എന്റെ മനസ്സിലുണ്ടായ ഭക്തിബഹുമാനങ്ങൾ ഒരു കാലത്തും എന്നിൽനിന്നു വിട്ടുപോവുന്നതുമല്ല. ഇത്തരം അനർഘരത്നങ്ങൾ പൊതുവിൽ കേരളീയരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽപെടാതെ 'കവനകൌമുദി'യിൽതന്നെ കിടന്നു നശിച്ചുപോകുന്നതിനെക്കുറിച്ചു ഞാൻ അതികഠിനമായി വ്യസനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ വ്യസനപരിഹാരാർത്ഥം ഇവക കൃതികളെല്ലാം പുസ്തകരൂപേണ അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്രകാശിപ്പിക്കേണ്ടുന്ന അത്യാവശ്യകതയെയും, ആവശ്യതയെയും കുറിച്ച്, പ്രസിദ്ധസാഹിത്യകാരനും കൌമുദീപത്രാധിപരും ആയ പി. വി. കൃഷ്ണവാരിയരവർകളോടു ഞാൻ പലവുരു പറയുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എന്റെ ഈ ആഗ്രഹം ഇവിധം സഫലമായിക്കാണുന്നതിൽ എനിക്കുള്ള ഹാർദ്ദമായ സന്തോഷാധിക്യത്തെ ഇവിടെ ഒന്നാമതായി രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളട്ടെ.

“ഒട്ടുവിൽ കുഞ്ഞിക്കൃഷ്ണമേനോനേയും, കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാനേയും തമ്മിൽ താരതമ്യപ്പെടുത്തി നോക്കുന്നതായാൽ, ആരാണ് അധികം കേമൻ” എന്ന് ഈയിടയിൽ ഒരു സാഹിത്യരസികൻ എന്നോടു ചോദിക്കുകയുണ്ടായി. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ എനിക്കല്പം കുറച്ചാശ്ചര്യമാണുണ്ടായതു്. സരസകവി കുഞ്ഞിക്കൃഷ്ണമേനോനും മഹാകവി കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാനും തമ്മിൽ താരതമ്യമ!

വോചാനത്തിന്ന് അവകാശമുണ്ടെന്നുതന്നെ ഞാൻ മു
ന്നാണ്ട് മുന്നാമതായി കേൾക്കുവാനിടയായത്. ഒന്നുരണ്ടു
ദിവസം ഞാൻ കാച്ചുന്നമട്ടൊക്കെ നില്ക്കുന്നതു കണ്ട്, ന
മ്മുടെ രസികൻ പിന്നെയും ഇതുതന്നെ തിരക്കിച്ചോദി
പ്പാൻ തുടങ്ങി. അപ്പോൾ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോട്ട് ഇത്ര
മാത്രം സമാധാനം പറഞ്ഞു. "കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കു
ട്ടൻതമ്പുരാനെക്കാൾ മേലെയായി കേരളത്തിൽ വല്ല കവി
കളും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, അതു മലയാളഭാഷയുടെ തൃ
ഷിപിതാവായ തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ മാത്രമാണെന്നാകുന്നു
ഞാൻ ധരിച്ചിട്ടുള്ളത്. കേരളകവിചക്രവർത്തിയായി,
'കേരളകാളിദാസൻ' എന്ന പേരിൽ പ്രഖ്യാതനായ കേര
ളവർമ്മ വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻകൂടി ശ്ലോകകവിത
യിൽ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാനെക്കാൾ മേലെയാണെന്നു പ
റയുവാൻ എനിക്കു ധൈര്യമില്ല". ഇപ്പറഞ്ഞതിന്റെ വാ
സ്തവം സ്ഥാപിക്കുന്നതിന്നു വല്ല തെളിവും വേണമെന്നു
വിചാരിക്കുന്നവരുണ്ടെങ്കിൽ, അവർ ഈ പുസ്തകം ഒ
ന്നു മനസ്സിരുത്തി വായിച്ചുനോക്കിയാൽമാത്രം മതി. ഇതി
ലെ ഓരോ ശ്ലോകവും മേൽപറഞ്ഞതിന്നു പ്രത്യക്ഷലക്ഷ്യ
മായിക്കാണാം. ആലോചനാമൃതങ്ങളായ ഗംഭീരാശയങ്ങ
ളെ പ്രൗഢരീതിയിൽ പ്രതിപാദിച്ചു സഹൃദയഹൃദയാവ
ർജ്ജനം ചെയ്യുന്നതിൽ വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ അതുല
നാകുന്നുവെങ്കിൽ, ഗൗരവമേറിയ വിവിധവിഷയങ്ങ
ളെ ലളിതവും മനോഹരവും, പ്രസന്നമധുരവും ആയ രീതി
യിൽ പ്രതിപാദിച്ച് പണ്ഡിതപാമരന്മാരെ ഒരുപോലെ
ആനന്ദപരവശന്മാരാക്കിത്തീർക്കുന്നതിൽ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻത
മ്പുരാൻ അദ്വിതീയനാകുന്നു.

സാക്ഷാൽ മഹാഭാരതത്തെക്കൊണ്ടുതന്നെ കേരള കവികളുടെ ഇടയിൽ അത്യുന്നതവും അനന്യസുലഭവും ആയ സ്ഥാനത്തെ ആരോഹണം ചെയ്തുകഴിഞ്ഞിട്ടുള്ള മഹാകവി കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ സകല കൃതികളിലുംവെച്ചു സർവ്വോൽകൃഷ്ടവും സർവ്വാംഗസുന്ദരവും ആയി ഇപ്പോൾ മഹാജനസമക്ഷം പുതിയ പുസ്തകാകൃതിയിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്ന പ്രസ്തുതകൃതികൾ— പ്രസന്നപ്രൗഢമധുരമായ ഈ പഞ്ചകം—തിരുമനസ്സിലെ കവിതാവൈദഗ്ദ്ധ്യത്തിന്റെ പരിപാകഫലമോ, മൂർദ്ധാഭിഷിക്തോദാഹരണമോ ആകുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ, ഇത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതാവിഷയത്തിലുള്ള വാസന, അഭ്യാസം, തഴക്കം എന്നിവകളുടെ പരിപൂർണ്ണമായ പ്രതിബിംബതന്നെയാണെന്നു പറയാം. അകൃത്രിമമായ മാധുര്യംകൊണ്ടും അതിസരസമായ കഥാഗ്രഥനംകൊണ്ടും, അക്ലിഷ്ടവും അതിമനോഹരവുമായ രീതിയിലുള്ള രചനാസൌഷ്ഠവംകൊണ്ടും സർവ്വഥാ ശോഭനമായിരിക്കുന്ന ഈ കൃതിരത്നപഞ്ചകം കേരളസാഹിത്യത്തിന് എന്നെന്നും ഒരു നാഴികക്കല്ലായിത്തന്നെ വിളങ്ങുന്നതാണെന്നു നിസ്സംശയം പറയാം. വിഷയഗൌരവംകൊണ്ടും, ആശയവൈശിഷ്ട്യംകൊണ്ടും 'ശബ്ദാർത്ഥാന്യോന്യസമ്മേളനസൌരഭിലതാദികൊണ്ടും, മണിപ്രവാളരൂപാദികൊണ്ടും ഈ കൃതിയോടു കിടപിടിക്കത്തക്കതായി തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛന്റെ കാലത്തിനുശേഷം വല്ല കൃതികളും ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. അല്പശബ്ദങ്ങളെക്കൊണ്ട് അനല്പാർത്ഥത്തെ അതിസ്പഷ്ടതയോടെ അത്യന്തം ഭംഗിയായി ഹൃദയംഗമമായ രീതിയിൽ പ്രദ്യോതിപ്പിക്കുന്നതിൽ അപ്പു

രാൻ തിരുമനസ്സിലേക്കുള്ള നൈസർഗ്ഗികവും അനന്യസാ
ധാരണവും ആയ സാമർത്ഥ്യവിശേഷം, ഈ കൃതിയിൽ
ആപാദചൂഡം സവിശേഷം കളിയാടുന്നതായിക്കാണാം.
മററു മഹാകവികൾക്ക് ഒന്നോ രണ്ടോ സർഗ്ഗം വേണ്ടിവ
ന്നിട്ടുള്ളത്, തമ്പുരാന് ഒന്നോ രണ്ടോ ശ്ലോകങ്ങൾ മതി
യാവും. അതിൻെറ ശക്തിയും, സ്ഫുടതയും, കാന്തിയും, അ
നായാസതയും ഒന്നു വേറെത്തന്നെയാണ്. ഉദാഹരണത്തിനു
ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയാൽ പുസ്തകം മുഴുവൻ
ഇവിടെ പകർത്തേണ്ടതായിവരും. എങ്കിലും, രണ്ടൊ
ന്നുമെങ്കിലും എടുത്തു പറയാതിരിപ്പാൻ മനസ്സു സമ്മതി
ക്കുന്നില്ലതാനും. ലോകത്തെ ഉദ്ധരിക്കാനായി ബുദ്ധൻ,
യോഗസിദ്ധിക്രമത്തിൽ പ്രവേശം പ്രാർത്ഥിക്കെ വിട്ടപ്പോൾ
ഉണ്ടായ ഒരു സംഭവത്തെക്കുറിച്ചു തമ്പുരാൻ പറഞ്ഞിട്ടു
ള്ള ഭാഗം നോക്കുക:—

“പുത്രവേഗമെല്ലുടച്ചു കത്തി-
ത്തീർക്കപ്പെട്ട ശരമെല്ലാം തെറിച്ചു”.

ഇതുപോലെതന്നെ, മററൊരുശ്ലോകംകൊണ്ട് ബ്രാഹ്മണോ
ചിതമായ തേജസ്സിനും ക്ഷത്രിയോചിതമായ ഓജസ്സിനും
ഇരിപ്പിടമായ അശ്വത്ഥാമാവിന്റെ അംഗവർണ്ണനം ത
മ്പുരാൻ ചെയ്തിട്ടുള്ളതും നോക്കുക:—

“സ്ഫുടശരാസനശരീരധീരനോട്ടം,
പടയാളിപ്പുറി വാർന്നഴിഞ്ഞ ദേഹം,
ഇടയിൽ ചില വിപ്രാടനങ്ങളൊക്കെ
നടുവെല്ലാമവനിൽ തെളിഞ്ഞുകണ്ടു”.

ഈ രൂപത്തെ ഇങ്ങിനെ “തെളിഞ്ഞു” കാണുവാനും ത

രെല്ലാവൎക്കു കാണിച്ചുകൊടുക്കുവാനും തമ്പുരാൻ തിരുമന-സ്സിലേക്കല്ലാതെ ആൎക്കു സാധിക്കും? ചിത്രനിൎമ്മാണചാതുരി എന്നു പറയുന്നതു് ഇതല്ലെങ്കിൽ പിന്നെ എന്താണു്? അഹോ! കേരളീയരുടെ ഭാഗ്യദോഷം! അഗാധമായ പ്രതിഭ, അപാരമായ പുരാണപരിചയം, അപരിമേയമായ നിരീക്ഷണശക്തി, അസാധാരണവും അത്യത്ഭുതകരവും ആയ ആശയവിശദീകരണചാതുരി എന്നിവകളോടുകൂടിയ ഈ മഹാൻ ഇത്രവേഗം നമ്മെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞതു്, കൈരളിയുടെയും കേരളീയരായ നമ്മുടെയും ജന്മാന്തരപാതകപാകം എന്നല്ലാതെ എന്തു പറയട്ടെ! ഗഹനമായ വിഷയത്തെ ലളിതവും മനോഹരവും ആയ രീതിയിൽ പ്രതിപാദിച്ചു്, ആസ്വാദ്യതയും ആനന്ദവും ഉളവാക്കി, വായനക്കാൎക്കു വിജ്ഞാനവും വിനോദവും ഉണ്ടാക്കിത്തീൎക്കുന്നതിലാണു് ഒരു കവിയുടെ സാമൎത്ഥ്യമെങ്കിൽ — അതുതന്നെയാണു് കവിതയുടെ പരമപ്രയോജനവുമെങ്കിൽ — കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാനെപ്പോലെ ഒരു കവിയോ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതയോടു കിടപിടിക്കത്തക്ക കൃതികളോ അടുത്ത കാലത്തൊന്നും മലയാളത്തിൽ ഉണ്ടായിട്ടില്ല എന്നുള്ളതു നിരാക്ഷേപമായ ഒരു വാസ്തവമാകുന്നു.

“യദ്വേദാൽ പ്രഭുസമ്മിതാദധിഗതം
ശബ്ദപ്രധാനാച്ചിരം
യച്ചാൎത്ഥപ്രവണാൽ പുരാണവചനാ-
ദിഷ്ടാൽ സുഹൃത്സമ്മിതാൽ
കാന്താസമ്മിതയാ യയാ സരസതാ-
മാപാദ്യ കാവ്യശ്രിയാ
കൎത്തവ്യേ കുതുകീ ബുധോ വിരചിത-
സ്തസ്യൈ നമസ്യൈ സദാ”.

എന്നീ ആലങ്കാരികന്മാർ പ്രകാരമുള്ള കാര്യങ്ങളൊക്കെയും തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ ഈ കൃതിയെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം അക്ഷരംപ്രതി പരിപൂർണ്ണമായി ഫലിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ഇതിന്റെ ഏതു ഭാഗംനോക്കിയാലും സ്പഷ്ടമായിക്കാണാം.

പുരാണപ്രസിദ്ധന്മാരായ കഥാനായകന്മാരെ നമ്മളുടെ മുമ്പാകെ കൊണ്ടുവന്നു നിർത്തി അവരെക്കൊണ്ടു സംഭാഷണം ചെയ്യിക്കുന്നതിൽ തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലേക്കുള്ള ഔചിത്യബോധവും സാമർത്ഥ്യവും പ്രശംസാവഹം തന്നെ ആകുന്നു. "യുധിഷ്ഠിരശകത്തിൽ" മഹാബലി ധർമ്മപുത്രനെ നല്ല കണക്കിൽ ശകാരിച്ചതിനുശേഷം,

"ശമനാത്മജ! നില്ലതെന്തിരിക്കൂ;
സമരങ്ങളിലൂരമേനിക്കരി പ്രകാരം;
കമലാപതി തന്നതാണിതെല്ലാം,
കമലാക്ഷന്റെ കൃപാവിലാസമോർക്കൂ".

എന്നു പറയുന്ന ഭാഗം എത്ര ഹൃദയംഗമമായിരിക്കുന്നു! ഇതിന്റെ ആസ്വാദ്യതയെക്കുറിച്ച് എങ്ങിനെ വിവരിക്കും? അതുപോലെതന്നെ, മഹനീയമായ അർത്ഥഗൗരവത്തോടുകൂടി രമണീയമായ ശബ്ദാലങ്കാരഭംഗിയെ അനായാസേന കൂട്ടിയിണക്കുന്നതിൽ തമ്പുരാനുള്ള സാമർത്ഥ്യവും അന്യാദൃശംതന്നെ ആകുന്നു.

"ഇടതിങ്ങിയെഴുന്ന മാമുനീന്ദ്ര-
ക്കിടയിൽച്ചെന്നുടനാ ഭാർഗ്ഗവർഷി രാമൻ
ഇടനെഞ്ഞു കിടുങ്ങും വാക്കു വല്ലാ-
തിടറിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞിതിപ്രകാരം".

ഇതിൽ കാണുന്ന ശബ്ദാർത്ഥങ്ങളുടെ സാമഞ്ജസ്യാതിശയകരത്വം അനുഭവിച്ചറിയുകതന്നെ നിവൃത്തിയുള്ളു. അഹോ! എത്രതന്നെ പാരായണം ചെയ്താലും മതിയാവില്ലെന്ന തോന്നിക്കുന്ന ഈ പ്രകരണത്തെക്കുറിച്ച് ഇതിലധികം വിവരിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതിൽ വ്യസനിക്കുന്നു.

പരിപാവനവും പരമോൽകൃഷ്ടവും ആയ തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ 'മധുരകോമളകാന്തപദാവലി'യായ സരസ്വതി അന്തർവ്വാഹിനിയായിട്ടല്ല ഇതിൽ പ്രവഹിക്കുന്നത്; വക്കിലെ തീർത്ഥംപോലെ വാർന്നൊഴുകുകയും അല്ല ചെയ്യുന്നത്; നേരെമറിച്ച്, അപ്രതിഹതമായ പ്രവാഹത്തോടും, അതിപ്രസരത്തോടും, എന്നാൽ പ്രശാന്തതരണിയുമായോടും, ക്രമത്തിൽ പ്രസന്നമധുരനിസ്വാനത്തോടുംകൂടി ഒഴുകുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ഈ വിജ്ഞാനസിന്ധുവിനെ ബഹുജനോപകാരമായ രീതിയിൽ ഈ വിധത്തിൽ പുറത്തു പ്രകാശിപ്പിക്കുവാനുദ്ദേശിച്ച ഉദാരമനസ്സനും, സാഹിത്യസേവനൈകപരായണനും, കവനകൌമുദീപത്രാധിപരും ആയ പി. വി. കൃഷ്ണവാരിയരവർകളുടെ ഉചിതജ്ഞതയിൽ എനിക്കുള്ള അളവറ്റ സന്തോഷാതിരേകത്തെ ഒരിക്കൽകൂടി ഇവിടെ പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ട് ഇപ്പോൾ വിരമിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

വടകര
1106 മകരം 30 } എം. എസ്. വാരിയർ.

നാരായണാസ്ത്രദാനം

ഒരുനാളതിരമ്യഹർമ്മ്യജാലം
മെരുകും ദ്വാരകയിങ്കൽ വാസുദേവൻ
പുരനാരീമനോജ്ഞസൗധമാകെ
തെരുവിൽ കൊണ്ടു തുറന്ന കാഴ്ച കണ്ടു. 1

പുരമംഗള പെരികമോടു പൂരം
പുരകാമിനിമാർ പണിഞ്ഞലങ്കരിട്ടും
പരമാചലലക്ഷ്മിയും പരക്കെ
പറയാം പലരും പതിഞ്ഞുകണ്ടു. 2

കടൽമാല്ല കളിക്കമ്പുരികൾ-
കടലമ്മാപരിപാലനാൽ പുറം
കടൽ പൂവിരിമാനമിന്നലൊട്ടും
കടൽവള്ളൻ കളിയായ് സേവിച്ചു കണ്ടു. 3

തിരമാല മറിഞ്ഞുതിങ്ങു കേറി-
കരയിൽ തല്ലിയലച്ചുപോകവേ,
തിരവേ നിലമാറി മേൽക്കുമേലേ
നര പാർത്തിരിക്കാം കലമ്പൽ കണ്ടു. 4

തരമൊത്തുമടുത്തുമങ്ങുമിങ്ങും
പടമാം മാതിരി പറന്ന കപ്പലോട്ടം

തക്കമാം വരാതെ നാസ്തികന്മാർ
നികൃഷ്ടം കാറ്റിൽ വീട്ടുപടിക്കൽ കണ്ടു. 5

ഗുരുവകളിനു ദൈവതാപകലാത്താൽ
ഖ്യാകം കാറപിടിച്ചു വിട്ടോരെയും
കാമകക്കടലിൽ കടന്നും
ചോരയിപ്പൊങ്ങിയപ്പെട്ടും തിരക്കെ കണ്ടു. 6

കടൽവഴിന്ന കാലവും ദേവ-
ലിംഗിങ്ങിക്കയവും ഭാഗത്തെയല്ലാം
ദൈവയാട്ട വിലോപനം കഴിച്ചും
നരകാഗ്നിയാൽ ഭഷിയ്യെ വിട്ടുന്ന കണ്ടു. 7

ദേവിയീബലിങ്ങതിനായ്പൂകാൻ
വരികിൽ ഭയദമാക്കിട്ടുന്ന യന്ത്രം
വിരിയെ പലതുമതിൽപ്പെട്ടതെ
തെളിയായിട്ടുമ പോണിട്ടുന്ന കണ്ടു. 8

പരദീയരെ കട്ടമാർത്തിക്കിൽ-
തന്നെണാൻ താപാപാപയോരിയായി
ഭര ഗേഹമവിട്ടേർത്തി ഭോതി-
ട്ടെനയൻ ഭെള്ള നരനിട്ടുന്ന കണ്ടു. 9

ബ്രഹ്മരാക്ഷസാധിതനോട്ടും,
പടത്തിലപ്പുട്ടി വാർന്നഅന്ന ദേഹം,
ഇഴയിൽ ചില തില്ലിയമയക്കം
ഗോമയപ്പുഴവനിൽത്തിരിഞ്ഞു കണ്ടു. 10

‘ഇവനാരെന്തോരുഗ്രനാണിതെന്നും
ഇവനിൽ ക്ഷാത്രവിലാസമുല്ലസിക്കും
അവശം മറവാനപടിക്ക ജനങ്ങൾ—
ഒപ്പം ബ്രാഹ്മമഹസ്സുമൊത്തു കാണ്മൂ. 11

മുനി ഭാർഗ്ഗവരാമനൊന്നായിതല്ലോ—
മുനിയിൽ ക്ഷാത്രമടങ്ങിയാണിതല്ലോ,
അറിയുന്നിതരാജസതപമേറും
കിരിയെ കണ്ടവരുണ്ടിവരുകളല്ലോ. 21

അഥവാ നിജജനകനിവനോടു—
പ്രഥകാട്ടും കഴിവാർന്നവനിതെന്നോ?
കഥമിനിയിയൽപ്പു ഭയങ്കരം
മഥനം ചെയ്യുവനാശുധർഷിയുന്നോൻ. 13

ക്രൂരതയേഴിക വില്ലുയർത്തും
സഗുണം ദ്രോണകൃപാദിവിപ്രരല്ലോ,
പ്രഗുണപ്രകരപ്രഭാവരായി—
ച്ചിളർന്നപ്രഥനമായിനിന്നിവരും. 14

ശരി,യെന്തിതു തേജസന്തിലിപ്പോൾ
പെരിയോൻ ദ്രോണകുമാരനാണിതല്ലോ,
വിരിയെപ്പറയെന്തിനാണു ഭേദം
തിരിയും തപസാവൃത്തി പൂണ്ടതാമോ? 15

കുരുപാണ്ഡവയുദ്ധവൃത്തമെപ്പു—
ക്കിന്നു സാക്ഷാൽ ഇതുപോലെ കിംക്ഷേമമാമോ,

ഗുരുപുത്രനിവൻ നമുക്കതെന്നാൽ
ഗുരുവിൻമാതിരി പൂജനീയനല്ലോ.? 16

ഇതി മാധവനുള്ളിലോർത്തുകൊണ്ടു
ധൃതിയോടണഞ്ഞെഴുന്നേറ്റു വേഗമോടെ
ക്ഷിതിദേവനവൻ തരുന്നൊരാശിസ്സും
മതിയാത്തുപചാരമാചരിച്ചു. 17

ദ്വിജനന്ദനപാർശ്വദേശത്തിലോരാ-
ഉചിതമിതെന്നതിനൊരു സിംഹാസനം
ഇരുസംഗ്രഹണം കഴിച്ചു പിന്നി-
ലജനാതിഥ്യസൽക്രമമാചരിച്ചു. 18

ഉപചാരവിധങ്ങളേറ്റുകൊണ്ടാ-
ണുപചാരാമദേശികന്റെ പുത്രൻ
വിപദന്തകരന്റെയഗ്രത്തിൽ
സപദിന്നിലമർന്നാസനമർന്നു. 19

പുരുഷോത്തമകൃതമാദരങ്ങളോ-
ഗ്ഗുരുപുത്രൻ പരിപൂർണ്ണപാത്രനായി
സ്വയമാചരിക്കുന്നതുചിതമെല്ലാം
പെരുമാറാനായിടെ സ്വാതന്ത്ര്യനായി. 20

യദുരാജസദസ്സു ശോഭിതാനാം
യദുവീരക്കിടയിൽക്കളിക്കവാനാം
യദുപുംഗവനാം മുകുന്ദനന്നാ-
യദുപൂജ്യൻ ഗുരുപുത്രനോടു കൂടെ. 21

ഇതുമാതിരി കൃത്യങ്ങളിതിൽ
ചതുരതയാർന്നവനെന്നു മഹേശം
പുതുമപ്പൂട്ടാധിപത്യമേറ്റു-
ന്നതുചോലത്തിലെ സൌഖ്യമായി വാണു. 22

മുനിവേഷമെടുത്തതെന്തിനെന്നോ,
തനിയേ താങ്ങളുണ്ടാക്കിയതെന്തിനെന്നോ,
ഇനിയെങ്ങനെയിവിടെ യാത്രയെന്നോ,
വിനിയോഗിച്ചതില്ല ഭിക്ഷാടനൻ. 23

ഒരുമിച്ചു ഭജിച്ചു കൂട്ടുകാരി-
കരുണാമതിയിലുള്ളതാമിങ്ങളി
കരുണാഢ്യ കടൽകണ്ടു നിന്നിട്ടവരും
ഗുരുപുത്രൻ മുമ്പെ വന്നിരുന്നു.— 24

“ഗുണിമാഹാത്മ്യമിതെന്റെ മന്ത്രമാതാം
മതിമൻ! ചൊല്ലിത്തില്ലിതെവർക്കും;
ഇതിലെ സംഗതികളിലൊക്കെയുമെന്നും
ധൃതികെട്ടു കാത്തു കണ്ടിതെൻ മെ. 25

ജനകന്റെയുടെ കല്പനയ്ക്കായി-
ജ്ഞാനവും ഭക്തിജ്ഞാനം സമം പഠിച്ചു
പുനരദ്വൈതമാം ധനസ്സുകം
ജനമാണ് കിടന്നിടത്ത മട്ടിൽ. 26

കളിയിൽ ഇത ഭക്തിജ്ഞാന മന്ത്രം
തെക്കൻ ബ്രാഹ്മണമാഹാത്മ്യവും കേട്ടുള്ള

പട്ടവിഭൂഷിതരാജനന്ദനപ്ര-
ഭൃതികൾ മനമതിനനുകമ്പചെയ്തു. 27

ഇതു വച്ചുഴിഞ്ഞനേരം നോക്കിയെല്ലാം
പതിഞ്ഞുപ്പായയിൽ നോക്കിയതാരാം
പുതുചിന്തകളിൽമയൂറ്റി-
ച്ചുതളിച്ചൊല്ലു യഥാർത്ഥമിപ്രകാരം:— 28

'അറിയാം,തിതിനന്ത ഭോഗ്യനായ-
ലറിയും, ഒരു ഭൂതം വിവരമൊന്നു
നെറിവിനിന്ദ്യവിഗ്രഹമിതെല്ലാ-
മെറിയുകയിത്ത്യസിദ്ധമായതിപ്പം.' 29

ഇതി താതനോതു ചരിതചരിതാ-
സഹിതിയിൽ ചൊല്ലിയപോലെ ചെയ്തരാം
മതിമകളുമതീർത്ഥാപുഷ്ടതരോ
ധൃതിവിട്ടും പഥിതാനായ് പകരുന്നേൻ. 30

പുനരന്നു ഗൃഹം വെടിഞ്ഞു തീർത്ഥാ-
ടനമുംചെയ്തു നടപ്പം മതിയായി
ജനസമ്മതനായ് പതിനാറിനൊരി-
ഉള്ളവരും നിവൃത്തിയായ് പഠിച്ചു. 31

പല തീർത്ഥപഥങ്ങളിലും ഗമിച്ചു
പല പുണ്യർഷിജനങ്ങളെയും നമിച്ചു,
തലമൊട്ടിവിട്ടു വന്നനന്തി-
രിക്കയിൽ കൃഷ്ണ! ചെയ്ഗുണം ഗ്രഹിച്ചു. 32

അരിയങ്ങ പിതാവു കേൾക്കതൊന്നു–
ണ്ടിതാം കൊളുകിലെന്റെ മൂർദ്ധാവും;
പരിപന്ഥിയിൽ ഭക്തിയെ നോക്കി–
ല്ലാതിതാം ജീവിച്ചിരിപ്പില്ലിതെന്റെ ബാലം. 33

പാതകാന്തിനോ വേണ്ടു ഞാൻ? ഭാവാനൻ–
കുറവേറ്റിങ്ങ നടുന്നു ചെയ്യുമേല്ലോ;
സ്ഥിരമും ഭക്തനായൻ പരൻ സ്ഥി
തിരമായോതിയപോലെ ചെയ്തുകൊള്ളാം." 34

ഇതുപൂർണ്ണതയൂ വർത്തമാനം
പൊരുകം പുത്രനെയതോ കേട്ടു ഭൂപൻ
മദപൂരിയിൽ ട്ടു ഭക്തിയെയും
കരുണാലയനി പറഞ്ഞിതന്യൂരേം:– 35

"ദയചെയ്യു ഭവാനേ? ഭക്തരാണിൻ–
ക്കാവെച്ചിട്ടരിഹരിനു ധർമ്മമല്ലോ;
ഭവാൻ ഇന്നുകിലെപ്പു പൂരൻ
ഭാവ്യാൻ സമ്പതികനായ വേണമല്ലേ! 36

ഉചിതം തവ ഭക്തമെത്രയും
ശിവിതം സാധകിനായെന്നു വന്നു;
ഭക്തിപോലെ ചൊന്ന വൈരഭത്തോ–
ടായിതലായു സിദ്ധമിക്കവേൻ ഞാൻ. 37

ഇതു കേശവനോതിയേന്ത പാകനോ–
ക്കെട്ടുകെട്ടു തെളിഞ്ഞു വിപ്രവീരൻ

പുതുപൂക്കളിറുത്തെടുത്തു കൊണ്ടും
ഒരു മന്ത്രി വിനയത്തോടണഞ്ഞു. 38

“ജയ മാധവ! കാഴ്ചതന്നെയായ്
സ്വയമങ്ങു കനിഞ്ഞതിങ്കലെങ്കിൽ
ജയകാരണമാം ‘സ്വദർശന’ത്തെ
പ്രിയമോടിന്നു നൽക തന്നിടേണം”. 39

അതു കേട്ടു ചിരിച്ചു കൃഷ്ണനോതീ:
“ചതുരന്മാർ! ഭവാൻ മഹാത്മനാകും ഞാൻ;
ഇതു കാണുക! ‘സ്വദർശനം’ കിടപ്പൂ-
ണ്ടതുലപ്രഭയാ! ഭവാനെടുത്തുകൊള്ളൂ.” 40

അതിനിർമ്മലകാന്തിയാണ്ട ചക്രം
മതിമാനിച്ചു കരേറ്റുവാനൊരുങ്ങി
അതിഭാരമെഴുന്ന ചക്രമെന്തോ
മതിയായില്ലവനൊന്നനക്കുവാനും. 41

ഉടൻ വീണു വിയർത്തു ഘോര പാരിൽ-
ക്കിടന്നകിട്ടി ചിരിച്ചു പോകിയാലും
സ്വയമോർത്തു കണ്ടവനെ ചക്രമെന്നാ-
ക്കിടയാളികൾ കൊണ്ടുപോന്നിതാക്കൻ. 42

കഥകേട്ടു പകച്ചുനിൽക്കയായി
നരലോകമഖിലം സമസ്തവും കേട്ടു
പരമാത്മാവൻ, പ്രഭാൻ, പുരാണൻ,
സമരാംഗണവീരനായ് കൃഷ്ണൻ കേൾപ്പൂ. 43

"അതിയോഗതപസ്സമാധി കൂടാ-
തിനിളകിപ്പുകവെട്ടുവാൻ ഞങ്ങൾ;
അതിനാശ ഭവാന്റെ സാഹസം, ഭവാൻ-
കിതിനാലെന്തുപായമോർത്തിരുന്നു?" 44

ഇതുമൂന സലജ്ജനായുരച്ചു
"കരുണാബ്ധി! ഭവാന്റെ നേർത്തന്നെ
പൊരുമാറിയതിൽ ജയിച്ചു ഞെപ്പം
കരുതിത്തന്നെ കൊതിച്ചതായിരുന്നു. 45

അതിമോഹമിതെന്നയിപ്രകാരം
ചതി പാഠിച്ചു തികഞ്ഞ വിഢ്ഢിയാക്കി;
മതി മാധവ! നിന്റെ മായ, ഞൊൻ
ഗതികിട്ടും വഴി നീ നിനച്ചുചെയ്യൂ." 46

ഹരി സസ്മിതമോതിനാൻ "ഭവാനൊ-
ത്തരിയോരസ്ത്രമിതിസ്സഖേ! തരാം ഞാൻ,
പരിതുഷ്ടമനസ്സൊടേറ്റുവാങ്ങൂ
ശരി നാരായണദൈവതാകമസ്ത്രം. 47

വിജയന്നു ഇതുപദേശമൂലം
നിജമായ് ബ്രഹ്മമഹാസ്ത്രമെന്നിരിക്കിൽ
ദ്വിജവീര! ഭവാനിതെന്റെയസ്ത്രം
ഭുജവീര്യപ്പൊലിമയ്ക്കു പോരുമല്ലോ. 48

ധൃതനിശ്ചയമോർത്തുകൊള്ളുകെന്നാ-
ലിതനാഗസ്സിലയച്ചുപോകയില്ലേ?

ച്യുതനിയമനായ് പിഴച്ചുപോയോ-
ലതല്ലും വ്യസനം വളർത്തി വെച്ചും". 49

ഇതി സാധകവിദ്യയിൽ പ്രശസ്ത-
സ്ഥിതി കൃഷ്ണാർജ്ജുനരേട്ടു ഇവ്യമാവൻ
ധൃതിയാം ഇതപ്പുതന്നു നിരാസ്യ
ധൃതിമാൻ നാഭിയിൽ നാരസ്യം നൽകി. ൫൦

അന്തപ്പരാമരചിനോ നാരായണാസ്യം
വിശേഷ്യമായേകിയമെല്ലാം ചിത്രം
വിശേഷണം ചെയ്യു വിഷ്ണുശ്ശൂൻ
ഗോപാലകൾക്കധേൻതന്നെയല്ലോ. ൫൧

ഭീമയോഗം

പരമേശ്വരനെത്തപസ്സുചെയ്തും,
പരമം തദ്രുകിരാതനോടെതിർത്തും,
വരപാശുപതാസ്ത്രമൊരവവാങ്ങി-
ച്ചിരയത്നാൽ കൃതകൃത്യനായി പാർത്ഥൻ. 1

സുരരാജപുരം ഗമിച്ചു വീണ്ടും
പരമാസ്ത്രങ്ങൾ പിതാവൊടും ഗ്രഹിച്ചും,
സുരബോധകളുർവ്വശികൾ കണ്ടും,
സ്ഥിരധൈര്യം വെളിവാക്കിയക്കിരീടി. 2

വരദൈത്യവധമേവമൊരു ഭാരം
സുരസിദ്ധർഷികളാദരിച്ചു ശൂരൻ,
ഉരതിങ്ങുടലുള്ള കാലകേയാ-
സുരവർഗ്ഗത്തിനൊടും മുടിച്ചുവിട്ടു. 3

നരലോകമവർക്കചിന്ത്യമാമി-
ങ്ങനെയോരോ മഹിമാവിയന്ന യോഗ്യൻ
നരനായിടുമർജ്ജുനൻ മടങ്ങി-
യ്ക്കരമോടഗ്രജരുള്ളിടത്തിലെത്തി. 4

സ്ഥിതമായ് വനമാണ്ട ധർമ്മപുത്രൻ-
മുതൽപേരർജ്ജുനനെത്തിടുന്ന നേരം
ഹിതമങ്ങിനെ മൂർത്തിപൂണ്ടതെല്ലാം
ചിതമോർമ്മക്കൊണ്ടുതെളിഞ്ഞുകൊണ്ടു കണ്ടു. 5

അവരെപ്പുരമാദരിച്ചു വേണ്ടു–
ന്നവ ചെയ്യായമനന്ദനാദ്യരെല്ലാം
നവമായ് വിജയൻ പഠിച്ച വിദ്യാ–
വ്യവസായസ്ഥിതി കാണുവാൻ കൊതിച്ചു. 6

ഇരുവിപ്രജനങ്ങളാഗ്രഹിച്ചു–
ന്നൊരു ദിവ്യാസ്ത്രവിലാസദർശനത്തെ
പെരുതാം വിപിനത്തിൽവെച്ചു കാട്ടി
വിരുതേറും വിജയൻ കിരീടമാലി. 7

ഒരുജാതി മഹേന്ദ്രജാലമട്ടിൽ–
പ്പുരുകൌതൂഹലമേകുമീപ്രയോഗം
'അരുതിങ്ങിനെ നിഷ്ഫലം പ്രയോഗി–
ച്ചരുതെ'ന്നത്രേ തടഞ്ഞു താപസന്മാർ. 8

വിജയന്റെ വിനോദമാത്രമായി
വിജയക്കാഴ്ചയിലത്ഭുതപ്പെടാതെ
നിജനില്പിനു നിന്നിതന്നിതേകൻ
ഭുജവീര്യാർജ്ജിതനായ ഭീമസേനൻ. 9

മുനിപുംഗവരങ്ങനപ്രയോഗം
കനിവോടന്നു തടഞ്ഞതിന്നുശേഷം
അനിയന്ത്രിതകൌതുകം സദസ്സിൽ–
അനിയൻ ഭീമനൊടോതി ധർമ്മപുത്രൻ. 10

'ഭുവനത്രയസംസ്തുതിക്കു പോരു–
ന്നവയാമീ മഹിതാസ്ത്രവിദ്യയെല്ലാം

ധവളാംഭോജമിവൻ പറിച്ചുവന്നു
ശിവനേ! ശത്രുഭയം നമുക്കു തീർന്നു. 11

ഇവനിത്ഥം മഹദാപദോറ നിഷ്ഠമ–
വിവരം കേട്ടു, മിഹാസ്ത്രവിത്തുകളും,
അവശേഷിച്ചവരൊക്കെ ഞങ്ങളും നില്ക്കു
അവ കണ്ടിളകിലിന്ന ഭാവഭേദം. 12

സഹജന്റെ സമുദ്യമത്തിൽ നിത്യം
സഹസാ കഷ്ടമസൂയ പൂണ്ടുപോയോ?
ഇഹ കേവലനീരസം ജനിപ്പാൻ
മഹനീയാശയ! ഹേതുവേറെയുണ്ടോ?" 13

ഇതി ധർമ്മജനമ്മഴിഞ്ഞു ചോദി–
ച്ചതിൽ മന്ദസ്മിതമോടു ഭീമസേനൻ
അതിനുത്തരമോതി, കേട്ടുനില്പോ–
ർക്കതിയാം കൌതുകമേകിടും പ്രകാരം. 14

"നരജേന്ദ്ര! മനം തെളിഞ്ഞിരിപ്പൂ–
ണ്ടനുജന്നീയതമാച്ചു കണ്ടതിനാൽ
ഗുണമില്ലാത്തസൂയയല്ല ഞാനെ–
ന്നനുജത്തിപ്പടിയങ്ങറിഞ്ഞതല്ലോ? 15

ഉലകിൽ പ്രകൃതിപ്പകർച്ച കാട്ടും
പല യന്ത്രം പരമാണുജാലമെല്ലാം,
അലമുള്ളതകേന്തിതിന്നു സർവ്വം
വിലയേറും പ്രകൃതിപ്രഭാവമല്ലോ. 16

ഇവ പാട്ടിൽ വരുത്തുവാനതിന്നു-
ള്ളിവനോതീടിന മട്ടലപ്പിൽ വേണ്ടാ;
സ്വഭാവമധികമായിൽസ്സ്വാധി സിദ്ധി-
ച്ചുവനാകെണകിലിതൊക്കെയെന്തു ഞാനും? 17

മധുരാത്രിയിലെത്ര ജനനാ മഹാ-
നാണയന്നുള്ള മഹർഷിയ്ക്കൃതല്ലേ
ക്കണ്ണമിപ്പുരമാന്യമന്ത്രവിദ്യാ-
ഗണമുണ്ടാക്കിയ യോഗ്യരോത്തമനെല്ലേ. 18

അതുമല്ല, സമാധിയെന്നതിന്നുലി-
പ്പുതുമന്ത്രാപ്പിവഴിയും കണ്ടതെല്ലാം,
അതുപോലുള്ളതിപ്രകാരമേകി-
ച്ചുഴറും കാട്ടണമെങ്കിൽ ശാന്തമായം. 19

ഉടകല്ലുന്നിന്റെ ചെയ്യുമെന്നല്ലേ-
ന്നതിലിപ്പറ്റുമതാറി നാം നടന്നാൽ
ഉടപാതകുളിർപ്പല്ലവം വന്നാ-
ലൊരുമട്ടിൽയെന്ത കണ്ട കാട്ടു കാട്ടാം. 20

ഇതിലും വലുതായ വിദ്യ മറ്റൊ-
ന്നതിവേഗത്തൊട്ടമിണ്ട കാട്ടുവാനും
മതിതൻ: പാപമനന്യനാവാം ഞാൻ
മതിയാമെന്നവിടത്തു യോഗ്യനാകാം. 21

ഗന്ധരാത്രിതപസ്സുകൊണ്ടു പാർത്ഥ-
നനാദിപ്പൂട്ട് മടഹാനഹക്കണ്ടുകൊ,

ഗുണവൃത്തിയിൽ കൃത്ത മൂർത്തി മൂന്നും
ക്ഷണമിന്നവരെ മുമ്പിൽ ഞാൻ വരുത്താം. 22

ഹരവിഷ്ണുവിരിഞ്ചരോടുകൂടെ-
പ്പുരമിന്ദ്രാദിദിഗീശരും വിശേഷാൽ,
സുരദാനവയക്ഷരാക്ഷസർവി-
ശേഷരും വാനിൽ നിരന്നു കണ്ടു കാണ്മാം. 23

വെളിവായ്പ്പൊളിതിങ്ങുമാവിദ്യ-
ക്കളിയാണെന്നു ജനം ഭ്രമിച്ചുപോകും;
കളിവാം വരയോഗവിദ്യയുള്ളിൽ-
ത്തെളിവുറ്റാർക്കറിയാമതിന്റെ തത്ത്വം". 24

യമലപ്പെരു തിമാനവുമൊക്കും
സ്വയം പാർക്കുതി പാർത്ഥനാശപിനെയർ
സമമാനന്നസംഘവും വിശേഷാൽ
ക്ഷമയിട്ടൊന്നു പദം പകച്ചുനിന്നു. 25

'ഒരു ഋഷിവിദൂഷകന്റെ കട്ടി-
പ്പുരുഹാസ്യാസ്പദവിദ്യയേതൊന്നോ?
തരളുന്നിതു ജീവനൊന്നു ഹാസം-
പൊരുകിപ്പോയി പലർക്കുമാസ്യദേശേ.' 26

'പറയുന്നതു കഷ്ടമാണ്, പക്ഷേ
മാതൃക്കൾക്കും മറവാത്ത യോഗമർമ്മം
പറയാനറിയാ,മറിഞ്ഞു ചൊല്ലാർ
കുറവെന്നാം ചില യോഗിയോഗ്യരാർത്തു. 27

'മരുത്തനയനാണിവൻ, ഹനുമാൻ
ഗുരുവാണി,യുപദേശകനിവനെന്നും,
കരുവാസന ജന്മവിലമെന്നും
പരമേശമൊന്നെന്ന നിനച്ചു ഗാധിപുത്രൻ. 28

വിജയദ്യുതിയിലച്ചു താപസർനി_
ചിരജതം സാദരതം നിനച്ചിരിക്കെ,
വിജയശ്രീയനോട്ട യത്നാജ_
നരശ്ചന്ദ്രനൊന്നൊത്തു കാട്ടികൊണ്ട ചൊന്നാൻ. 29

അഥ വായുസുതൻ തിരിഞ്ഞുമാറി!
പ്രമദാനുഗ്രഹസമ്പ്രദായമായി
ഘനം മൊട്ടികളിക്കെ ചെയ്തു യത്ന_
പാദമുനമ്പടി നാലുപാലു മാറി. 30

ഉടനാശു കിരീടമൊക്കി നിന്നി_
ട്ടുടലിന്നഗ്രമഞ്ചം ചുഴറ്റി വീരൻ,
കടലും മുകിലും മടങ്ങുമച്ചു_
നഗ്ഘോഷം കിരാതവത്തിലിവ്വയൽതി: — 31

'ഈ വനമ്പഴിന ഗദ തെന്നെറിയുന്നതിങ്ങൻ_
കൈവന്നിട്ടുന്നതിനിട്ടു രണസ്ഥലത്തിൽ
വൈരിഷീയക്കളിതിങ്ങളോട്ടമായിർ_
ഭാവം ഇന്ദ്രതികളെടുത്തിഥ വന്നിടട്ടേ". 32

ഇതി സന്ധ്യാഗവായുസൂനു കല്പി_
ച്ചുതിവേഗം ഗദയൊന്നെറിഞ്ഞു പിന്നെ,

ഗതികൊണ്ടഭിലാഷമാവരെക്യ-
സ്ഥിതികണ്ടംബരവീഥി നോക്കിനിന്നു. 23

അണയുന്ന നഭസ്ഥലത്തു നാനാ-
ഗണമാമംബരചാരിവർഗ്ഗമെല്ലാം,
ഉണർവ്വൃത്തിയെടുത്ത കീർത്തി ഗാനം
ഘനഗാനരവത്തിനൊത്തിണങ്ങിടുന്നു. 24

പരമർഷികളേകയോഗമായ് മേൽ
നിറയപ്പെട്ടു കണ്ട കാഴ്ചയികൾ,
പരമുന്നതമെത്രമെത്രമെന്നാ-
ല്പുറമേ സകലർക്കുമക്ഷണത്തിൽ. 25

ഉദയശ്രമമാർന്നതിന്നു ഭിക്ഷി-
നയമായിട്ടു പതിച്ചിടുമ്പോഴും
സപദി പരിവാരമൊത്തു കീർത്തി-
ധ്വജമൊന്നിച്ചുയർത്തി വായുപുത്രൻ. 26

'ഇതിലും വലുതായ ചിത്രമെന്തു-
ള്ളതിലും ശ്രേഷ്ഠമെഴും സമാധിയോഗം?'
ഇതി താഴ്മയെഴുന്ന താപസന്മാ-
രതിഹർഷമുണ്ടതാവതോടെയോർത്തു. 27

ഇവയാസ്വദിച്ചു ദേവവൃന്ദം
സമതാ വേദിയതാം സദാംഗണങ്ങളും
അമരാസുരരൊക്കെ വന്നു കണ്ടി-
ട്ടമരാളിയിൽ മഹാത്ഭുതം കലർന്നു. 28

വെളിവേ വൃത്രാർക്ക്യഹംസവാഹ-
ങ്ങളിൽ വന്നാർ ശിവവിഷ്ണുപത്മജന്മാർ
വിളികൂട്ടി ഭയാൽ ഭീമസേനനോടായ്-
ത്തെളിയും പുഞ്ചിരികൂട്ടിവണ്ണമോതി:— 39

“പവനാത്മജ! ഭീമസേന! താനീ-
നവയോഗം പഴകിയിങ്ങനെത്തെയെല്ലാം
ഭയമോടു വരുന്നതില്ലതില്ലും-
ഷ്ടിവരെക്കാട്ടുവതിന്നു മാത്രമല്ലീ? 40

ഉപജീവ്യസമായിതീർത്തി കണ്ടി-
ട്ടിപരാശസ്തമിയന്ന നിന്നിടന്നു
സ്വപരാശസ്തിതമായ തന്നുടെ പോരട്ടു
തപമേറുമൊരാഗമം കവിഞ്ഞിടട്ടെ.” 41

ഹരിവിഷ്ണുവിരിഞ്ചരെവരെന്നീ-
പ്പുരമുള്ളൂട്ടരൊരൊന്നുടൻ മറഞ്ഞു
വരരേകർ കാണതിന്നശേഷം
വരവായീ ഗദ പിന്നാലെയും തഴ. 42

തരമിലെഗതർന്നപോലെ താഴ്-
ന്നുതിരകാലും ഗദ കണ്ടു ഭീമസേനൻ
പ്രതിക്കൂണ്ടു വന്നംചഴിച്ചു നീട്ടി-
ട്ടതിവേഗമതിൽക്കരങ്ങടൻ പിടിച്ചു. 43

ഉടനെച്ചുഴയർന്നിട്ടും പടിച്ചു-
ടവെടിയെന്നതുപിയം മറിഞ്ഞുനിന്നു

ന്ദ്ദുരക്കളിലൊട്ടണ്ണന്നെ വണങ്ങി–
ട്ടിതിലെന്നാ ജനങ്ങളെല്ലാട്ടു ചേർന്നു. 44

വിശ്വാമിത്രനെ നോക്കി നമി–
ച്ചുദിതാനന്ദമാർന്നു കൌശികർഷി
പ്പറി വൻകൃപയാൽ ത്രിശങ്കുവിന്നായ്
ത്രിദിവം നൂതനമായ് ചമച്ച യോഗ്യൻ. 45

"ഇങ്ങനെയുള്ള മഹാജനങ്ങൾ കേൾപ്പിൻ,
ഞങ്ങൾ മാതിരി ചെയ്ത ദിവ്യകർമ്മം
ഗണനാതീതമപ്പുസ്തകങ്ങളിൽ കാ–
ട്ടുണ്ടായപ്പെട്ടതു യോഗമാഹാത്മ്യം. 46

നര മർത്ത്യപുത്രനായ സാക്ഷാൽ
മറ തന്നാലറിഞ്ഞ യോഗിപുത്രൻ
തിരുവായ്മൊഴിയാൽ പറയപ്പെട്ട–
ത്തിരു നിൽക്കുന്നു പരംപൊരുളതിന്നില്ല. 47

ഇഹ ജീവിതത്തിലുടച്ച ജീവാ–
വഹനുത്തമം പാപമാനഭേദകങ്ങളല്ലോ,
മഹനീയനാകൻ വശത്തിലായാൽ
സഹസാ പാട്ടിൽ വരുന്നിതാത്മയോഗം. 48

പരമാത്മസ്വരൂപ പാർക്കിലുണ്ടോ
പരമാണു വശമാക്കുവാൻ പ്രയാസം?
ഇവനാകെ സിദ്ധമാകണേ–
ഉപയോഗത്തിലിഹാത്മസന്നിധാനം. 49

മൽഭക്തന്മാരാണു ശിവജനം;
മൽഭക്തന്മാരിവരീ പ്രാണികളെല്ലാം
മരിച്ചു നശിച്ചിടല്ലെന്നുവരേണ്ടോ"–
ന്നരുളിച്ചെയ്തു മഹർഷി ഗാധിപുത്രൻ. 50

ഇതി വിപുലതപസ്സമാധിശക്തി–
സ്ഥിതി വെളിവാക്കി മുറ്റു ഭീമസേനൻ
അതിബഹുമതി കൌശികന്നുമേറി
പ്രതിവിധമായ്‌വിധമാണു 'ശിവയോഗം'. 51

യാത്രാദാനം

മുഴങ്ങിടുന്നൂ രണഭേരി, വാനിൽ
ഇരച്ചു പാഞ്ഞെത്തി നിറഞ്ഞിടുന്നു,
കുഴങ്ങിടുന്നു സൂര്യനിവർ തിങ്ങി
വഴങ്ങിവാഴുന്ന വിമാനസംഘം. 1

പരന്ന പാതിക്കിതപാകിൽ നീണ്ടു-
വിരിഞ്ഞുകാണും പ്രാന്തമണ്ഡലത്തിൽ
പരം ഗഭീരം ഗജകന്യ തൊപ്പ-
ക്കരങ്ങളൊന്നം തമ്മിലിടഞ്ഞിടുന്നു. 2

ഉലച്ചുവിട്ടും കരിതുമ്പുലച്ചു-
റ്റലച്ചു ചിറകൊത്ത ചീററലിന്നും
ബലം കെടുമാറാകുന്ന യുദ്ധ-
സ്ഥലം കടുക്കുന്നവടി മുഴക്കുന്നോൻ. 3

പ്പിരസ്യമന്ത്രപ്പുരങ്ങളെത്തി-
പ്പുരം പിളർക്കുന്നൊരു തറുളുകൂലേ
അരന്വേഷിട്ടിയന്ന വിര-
ത്തരന്തരത്തിട്ടഴലുന്ന യോധർ. 4

ചെന്നൂറ ചോരപ്പുഴയും ഞെവേദ-
ഇഷ്ടനത്തിലെമൊരു പടക്കളത്തിൽ,

കരളുകുട്ടിപ്പുറത്തുള്ള വാരി
വരളുകൂട്ടിട്ടിതവ്ിരൾ തണ്ടിൽ. ൫

കനത്ത ഗാണ്ഡീവധന്വസ്സ ചിരി-
ച്ചിനാത വിറാത്തിന കല്പവൃക്ഷം,
കനാകെട്ടമ്മാതിരി കൂടിയുള്ളു
ജനങ്ങമാതൻ കണ്ണുമടച്ചിടുന്നു. 6

അനേകദിവ്യാസ്ത്രവിധങ്ങളും തേരോട്
അനേകങ്ങളാങ്ങളെ പകപ്പുകൂട്ടി
കണേകണേ പ്രാകൃതസൃഷ്ടിയുമോ-
കണേ മറിച്ചിട്ടു കളിച്ചിടുന്നു. 7

കരിമാൽ മാറിത്തുതവന്റെ കാന്ത്യ-
പരിക തെളിച്ചുംവസ്ത്രവാപി
തിരിച്ചുമുള്ള പരന്റെ പൊന്നിൻ-
കിരീടമേ ചുട്ടുപൊടിച്ചിടുന്നു. ൮

ശകാരവാക്കാലിതുപക്ഷ്മളിൽ
വികാരമുണ്ടാകിന വിരസൃതർ
സകാരണം വിശ്വവുമെന്നിക-
പ്രകാരമാക്കിയതിലുട്ടിടുന്നു. 9

മാന്നിടുന്നു പരമാസ്ത്രദൃഷ്ടി
ഇന്നിടം തെന്തിളുന്നിടുന്നു
പരന്നിലക്കെടിളു പാറിയൊന്ന-
ചെന്നിടുന്നു ബധിരീരനേകൻ. 10

പ്രതാപവാനീസ്ഥിതികണ്ടു വീര-
സഹോദരവൃന്ദമുറച്ചു നിൽക്കെ
ശ്രുതാർത്ഥവിസ്മിതരിലേക്കൊരെയ്യ് ഞാൻ
വിഭാരി തേർവിട്ടു പതിച്ചിടുന്നു. 11

പുകഴ്‌ന്ന കർണ്ണാർജ്ജുനയുദ്ധമിത്ഥം
വികസിതീർന്നാൻ കലാശകാലം
തകർന്ന യോധാംഗശതത്തിനക്കി-
ലകണ്ടകാണാതെയൊതു വൃദ്ധവിപ്രൻ. 12

പടർന്ന പിണം ശവസംഘമാറി-
ക്കടന്ന ചോരപ്പുഴ നീന്തിയേതി
ഇടയ്ക്കു കണ്ണിട്ടിതനൂന വീണു-
കിടക്കുമാ ഭൂമിയിലെത്തി വൃദ്ധൻ. 13

പതിച്ച പാതാനില നോക്കി 'യയ്യോ
ചതിച്ചു ദൈവം ദ്രുത'മെന്നു ശൂദ്രൻ
കതിച്ചുതന്നെത്തിയിതന്നുടൻ കൈ-
പതിച്ചു കർണ്ണാംഗതലം തലോടി. 14

'കഴിച്ചിതോ നിൻകഥ, കർണ്ണ! കണ്ണു-
മിഴിച്ചുനോക്കീടുക ശങ്കരന്നോ,
കഴിച്ചിടാതർത്ഥിജനങ്ങളിൽ കൈ-
ത്തൊഴിച്ചു പോർക്കേട്ടോ ശബ്ദമോ!' 15

സ്വയം സ്വരാഗമൊത്തൊട്ടു ചൊന്നു ദാന-
ദായം പുകഴ്‌ന്നും ഭീതവാക്കു കേൾക്കെ

ജയം പിടിച്ചും വിജയാസ്ത്രമേറ്റു
മയങ്ങിടും ഭൂസ്സുരി കണ്ണിഴിച്ചു. 16

'അഹോ! മഹാഭാഗ്യമിതെൻറ പുണ്യ-
മഹോദയത്താലു മരിച്ചതില്ലാ;
ഇഹോൽബണം ഫൽഗുനനൊത്തതി ദു-
സ്സഹോഗ്രമമ്പേൽക്കിലുമുണ്ടു ജീവൻ. 17

ഭവാനെ ഞാൻ കാണ്മതിനാ ഭാന-
നിവാസ: എമ്പംഗോപുരം ഗമിച്ചേൻ,
ദിവാകരാത്മൻ! കതിനാടണഞ്ഞേൻ;
ഭവാൻതിരിച്ചിട്ടുടവിട്ടു പുക്കേൻ. 18

പടക്കളത്തിൽ ഫണികേതനാഭാ-
പടക്കൊടിക്കാലണിവീരനാം നീ,
ഇടഞ്ഞുടൻ പാർത്ഥനൊടേറ്റ പരം!
തുടർന്ന പോരൊന്നുമിന്നറിഞ്ഞേൻ. 19

യഥാർത്ഥമീനിങ്ങടെ ജനശ്രുതം
യഥാവലേ കണ്ടു തപോദ്ധരാ ഞാൻ
വൃഥാ സഗർവ്വപ്രഥനം തടുപ്പാ-
നഥാഞ്ഞു പാഞ്ഞെത്തി പടക്കളത്തിൽ 20

ഭവാനൊരാൾ ഫണികേതുപക്ഷ-
പ്രവാദമേൽക്കാതെ തിരിഞ്ഞുനിന്നാൽ,
വിവാദമുണ്ടോ കതിപാണ്ഡവർക്ക്
ഭവാൽസഹോദം ദ്രുപദൈകമത്യം. 21

സഹോദരന്മാരോടു ചേർന്നിണങ്ങി-
ട്ടഹോ! മോദമാനന്ദരാജനാക്കി
മഹോത്സവം കണ്ടു രസിച്ചിരിപ്പു-
മഹോദയം വാഴണമെന്നു മോഹം. 22

മനസ്സിൽ മോഹിച്ചതു പൊങ്ങി, യാപ-
ത്തിനത്തിലിക്കാട്ടിൽ വന്നുകണ്ടേൻ,
നിനച്ച ദാനത്തിനതില്ല കാല-
മനർത്ഥമേ നമ്മുടെ ഭാഗ്യദോഷം". 23

സ്വധർമ്മകർമ്മങ്ങളിലൊക്കെയേൽക്കും-
വിധത്തിലീഭക്തന്റെ വിപ്രലാപാൽ,
വിധംപകർന്നാർത്തി മനം ചൊടിച്ചി-
ട്ടുബുധപ്രിയൻ പുഞ്ചിരിയിട്ടു കണ്ണൻ. 24

"കഴിഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു, നമ്മി-
വഴിക്കു ചിന്തിക്കുക വേണ്ട കാര്യം;
കിഴിഞ്ഞതേറ്റം ബ്രാഹ്മണദാസനീ ഞാ-
നൊഴിഞ്ഞു നൽകാം മുതലുള്ളതെല്ലാം". 25

ഇതിപ്രകാരം പറകെ പ്രസാദി-
ച്ചതിന്നുമേൽ ബ്രാഹ്മണവൃദ്ധനോതി:—
"ഇതിന്നൊരാശങ്കയുമില്ല പുണ്യ-
മതിപ്രസന്നാനന! ദാനവീര! 26

എനിക്കു വേണ്ടാ ധനപൂരമേതി-
നിനിക്കുമോരീ മുതലുള്ളതൊന്നും;

തണിച്ചുമരെന്നിലുറച്ച നിമിഷ്പ്ര-
ന്നിനിക്കൊരെച്ചകകിലെടാരു വാണോം". 27

ചിരിച്ചു കള്ളൻ വിപ്രനോടാരാഞ്ഞു-
ച്ചരിച്ചുകേട്ടപ്പോളവൻ പറഞ്ഞു:—
"ധരിച്ചുകൊൾകെടോ ബ്രാഹ്മണ ഞാൻ
തിരിച്ചറിഞ്ഞാലും ദുഷ്കരമാണല്ലും. 28

വിപ്രൻ പറഞ്ഞു; "വിഷമം നമ്മെ
ദുഷ്പ്രയോഗമഴിച്ചു തക്ക കാലം;
നിമജ്ജനത്തിന്നു വരെയതി-
പ്രസം വരിച്ചുംവകയാണ കാര്യം". 29

വരാഞ്ഞവൻ വീണ്ടുമോതു കള്ളൻ:—
"താരം വരുത്തികളെ ചേരുവോളം";
"കരളു ഞാൻ ഭയമൊന്നില്ലാതെ
വരംഗിക"യെന്ന പറഞ്ഞു വിപ്രൻ. 30

കൊടുത്തുകൊണ്ടവൻ കതിരുണ്ടാക്കി-
ത്തടുത്തുകൊണ്ടും വിപ്രനോടു പിന്നെ
മടുത്തു ബുദ്ധിമുട്ടോടു ചൊല്ലി-
നടുത്തു വീർപ്പൊന്നു കള്ളനോതി:— 31

"അവസ്ഥയെപ്പറ്റിയെന്നൊന്നിലും-
വിവരം കേൾപ്പാനില്ലല്ലോ കഷ്ടം;
ബോധം വേണ്ടുന്നു ചൊൽക വിപ്രൻ!
ലോകത്തോരെന്നെ തലയാകിലും ഞാൻ". 32

കുനിഞ്ഞു കർണ്ണന്റെ മുഖത്തു നോക്കി-
ക്കനിഞ്ഞു വീണ്ടും പുരുഹൂതനോതി:—
"[illegible]-
[illegible] കേൾക്ക കർണ്ണ! 33

[illegible] ദാന-
പരായണന്മാരിൽ മികച്ച വീര!
[illegible]
[illegible] മംഗളം തേ. 34

[illegible]
[illegible] നീ ചെയ്യാത്ത പുണ്യമെല്ലാം
[illegible]-
[illegible] മഹാത്മൻ! 35

ഇതാണു [illegible]-
[illegible];
ഇതാണു [illegible]-
[illegible]"! 36

[illegible]-
[illegible] കർണ്ണൻ,
[illegible]-
[illegible]. 37

"ഇതോ! [illegible]-
[illegible]!

സ്വാമീ ഭവാനിതിലെ ദാനശീലമെ-
ന്നിതോറ നന്ദിച്ചതിന്നു വരുന്നു”. ൩൮

ഇടർന്ന വാക്കിങ്ങനെ ചൊല്ലിയന്ത-
രാടന്നു പൊൻപട്ടയിലൊന്നു തല്ലി
കടഞ്ഞു കട്ടാരമെടുത്തിളക്കി-
യടഞ്ഞതാം വായിലുടൻ കടത്തി. 39

കടഞ്ഞ ദന്തത്തിനിരയൊന്നു പല്ലിൽ-
ത്തടഞ്ഞ സൗവർണ്ണദിവ്യരത്നം
അടർത്തു കർണ്ണൻ വിണ്ണവർക്കു ചെറ്റും-
തടഞ്ഞു പാറിച്ചു പിടിച്ചുരച്ചു:— 40

“അനേകജന്മങ്ങളിൽ ഞാൻ പ്രവർത്തി-
ച്ചനേകപാപങ്ങളും മുടിച്ചു മേന്മേൽ
അനേകപുണ്യക്രിയ ചെയ്തതെല്ലാം
ഹരേ! ഹരേ! കൃഷ്ണ! ഭവാനു ദാനം”. 41

ഇതിത്രമാത്രം പറഞ്ഞൊഴിഞ്ഞു
ഇതിന്നു കൈ വിപ്രകരത്തിൽ വീണു,
മതിപ്രസന്നാനനകാന്തി ഞെങ്ങി-
ച്ചതിപ്പുറം കർണ്ണനു കണ്ണടഞ്ഞു. 42

ഉതിർന്നു കർണ്ണാർജ്ജുനയുദ്ധഭൂവിൽ
പതിച്ചിടുന്നു സ്വർഗ്ഗപുഷ്പവർഷം,
ഉതിർന്നിടുന്നു ജയഭേരിഘോഷ-
പ്രതിധ്വനിക്കൊപ്പം സ്വർഗ്ഗഭേരിയോടേ. 43

ഇതിന്നിടയ്ക്കർജ്ജുനന്റെ മൂർദ്ധാ–
വതിങ്കലാ വിപ്രനനുഗ്രഹിച്ചു,
അതിപ്രശാന്താത്ഭുതദിവ്യമെല–
സ്സുതിച്ചു മെല്ലോട്ടു കടിച്ചിടുന്നു. 44

അനുഗ്രഹിപ്പോരുമഹസ്സു കണ്ട
മനുഷ്യരൊളികളും പറഞ്ഞവരാർ;
മനുപ്രഭാവൻ ഗരതുല്യയോഗ–
മനുപ്രതൻ ശ്രീപുരുഷാത്രം. 45

മഹസ്സിതെന്നുമൊഴിഞ്ഞിടുന്നു
മഹർഷിമാർ സിദ്ധരുമംബരത്തിൽ;
മഹത്തരമാകുമതിന്റെ നൃത്ത–
മഹസ്സിലെല്ലാമിതു ചേർന്നിടുന്നു. 46

നടന്നിടുന്നു ഗഗനത്തിലേവം
തുടർന്നു ദിവ്യങ്ങളെരാഗഘോഷം;
പടക്കളത്തിൽപ്പുടമിയന്ത്രോ–
കടന്ന സിംഹാരവഘോഷഘോഷം. 47

കനകങ്ങളും പൊടിതെപ്പുതിയുന്ന ഘോഷം,
കന്തന്മാർ കൌന്തേയർ ജയിച്ച ഘോഷം,
കെടുത്ത വൈരാഗ്യമൊടെതിർക്ക–
പ്പെടുത്ത ദുര്യോധനപാപഘോഷം. 48

കരിഞ്ഞുകൊണ്ടർജ്ജുനബാണമേറ
ഞെരിഞ്ഞിട്ടും മെയ്യോടു ശല്യർ മെല്ലെ,

മരിച്ചു കർണ്ണന്റെ രഥം മടങ്ങി-
ത്തിരിച്ചുപോരുന്നൊരു ശംഖഘോഷം. 49

ഇടച്ചുരയോടിയമരരേവർക്കും
പിടച്ചിലാർന്നോരു പടക്കളത്തിൽ
കിടച്ചു ദാനത്തെ നിനച്ചു ഹർഷ-
പ്പടച്ചയിൽ ബ്രാഹ്മണനൊരുവനിതു. 50

ദാനംചെയ്തിട്ടു വീണ്ടും സുകൃതഫലമിര-
ട്ടിച്ചു കർണ്ണന്റെ യാത്രാ-
ദാനം വാങ്ങിച്ച വൃദ്ധദ്വിജനധികരസം
കൂത്തു തുള്ളിത്തുടങ്ങി,
താങ്ങാവോ മട്ടമറി, ചെവിതിടയൊഴിവായ്-
ക്കങ്ങു പാർത്ഥന്റെ സൂത-
സ്ഥാനം പാടിക്കയറി പടനടുവിലൂടൻ
പാഞ്ചജന്യം മുഴങ്ങി. 51

ഭീഷ്മസമാധി

ഭാരതസമരശ്മശാനഭൂവിൽ
ശരതല്പത്തിൽ മറിഞ്ഞുവീണ വൃദ്ധൻ
പരമുത്തരമായണത്തെയാൾ
മരണം കാത്തുകിടന്നിതൊരുമാസം. 1

നിജഗാത്രമശേഷമിങ്ങുപോരും
വിജയാസ്ത്രമുനാഗ്രമറിയാതെയില്ല;
സ്വജനോദ്ധരണായ ഭീഷ്മനിത്യം
അനുമേല്പനിയോഗമെന്തു കഷ്ടം! 2

തനിദുസ്സഹവേദനുമോരോം
പാരിവിൽ സാത്ത്വികരായ ഭക്തരെങ്ങും,
മതി താപികളാകുമെല്ലാരെങ്ങും,
മതിയാം പിടയ മഹാത്മതൻ മനം. 3

സകലം ഭുജവൻ ജയിച്ച യോദ്ധ്യം
സമരദൃക്ഷിതിയാറ ധർമ്മജന്മം
ക്രമമംഗവഴിക്ക നൃക്ഷുദ്രരർത്ഥ–
ക്രമസന്മാർഗ്ഗസംഭൃതമശിച്ചു. 4

വന്ദ്യാമമ ഒടിഞ്ഞു കാട്ടുകാരൻ
വന്ദ്യപാദകാരനാദിഭ്രമത്ത

വസുദേവസുതോക്തികേട്ടു മന്നി–
വസുധാധിപസംശയങ്ങളന്നു തീർത്തതല്ലോ. 5

മുരജിൽസഹജാഗ്ര്യരൊന്നു ശങ്കാ–
പരനായ്പ്പൂർവ്വജനൊത്തു പാർത്ഥിവേന്ദ്രൻ
ശരതല്പമെഴും പിതാമഹൻതൻ
ചരണാന്തമടുത്തു വന്ദിച്ചു കണ്ടു. 6

പലമാതിരി ധർമ്മതത്വമോരോ
നിലകൾക്കൊത്തവിധം വ്യവസ്ഥയോടും
അലമന്ന മഹാവ്രതൻ പറഞ്ഞി–
ട്ടലയും ബുദ്ധിയിലുള്ള ശങ്ക തീർത്തു. 7

അഴലുറ്റ കിടപ്പു കണ്ടു വല്ലാ–
തുഴലും ധർമ്മജനാദിപാണ്ഡവർക്കും,
ഉഴലും മുനികൾക്കുമാശ്വസിപ്പാൻ
നിഴലുണ്ടാകിയതന്ന ദിവ്യവാക്യം. 8

ഇതി ധർമ്മവിശേഷമർമ്മമെല്ലാം
മതിയാമട്ടു ഇതൊന്നു കേട്ടുവാരോ
അതിധാർമ്മികനാം മഹാവ്രതനി–
സ്ഥിതിയിൽജ്ജീവിതമീശനിൽ നിറുത്തി. 9

തടവിൽപ്പുതുമേനി പിന്നെ മെയ്യ് കൊ–
ണ്ടിടർകൊണ്ടിട്ടതിലിട്ടപ്പിയന്ത്യൻ
പിടയും മനമാർന്നിരുന്നുമിങ്ങി–
ഴിക ദുഃഖമഹാപദേശമഖിലം. 10

കർത്തവ്യമന്നേരമതെന്നതാണി–
ച്ചതിച്ചെച്ചു മഹോപദേശമെല്ലാം
പെണ്ണതായിവാ ഭാരതത്തിലാക്കി–
ഞെരാൻ വ്യാസമഹർഷി കേട്ടിരുന്നു. 11

ഇജ്ജാതിയിൽ ഭീഷ്മകർമ്മയോഗം,
പൂരിതാം ധർമ്മാധർമ്മബോധയോഗം;
ഭാഗ്യ ഭാരതഭൂതിവ്യാപാരയോഗം,
ചതുരമാകും വിവേകസിദ്ധിയോഗം. 12

ഇനി കേവലമുത്തരായണത്തിൽ
പ്രഥമാനശരീരമുക്തികാലം
കഥനീയമെന്നു നിനച്ച ഭീഷ്മൻ
വ്യഥപോക്കുംപടിയെത്തിയന്ത്യയോഗം. 13

പരമാത്മമതൻ പരൻ മുകുന്ദൻ
പരമാ യുദ്ധസമാധിസിദ്ധി കാണ്മാൻ,
നരനായകധർമ്മജാദിയാമാ–
നരയോഗങ്ങളോടുമൊത്തു തത്ര ചെന്നു. 14

അതുനേരമനേകതാപസന്മാ–
രിരു കണ്ടാപ്തപുണ്യസിദ്ധിനേടാൻ
അരികത്തോട്ടു ചെന്നുകൂടി, യാത്രി–
കളുമൊപ്പം പരിഭ്രമപ്പെടുതായി. 15

ശരശയ്യയിലാണ്ടു മലർന്നമർന്നാ–
നരവ്യയൻ, നിറയുന്നൊരാത്മനാഥത്തെ

പരമൊന്നു പരക്കെ നോക്കി വീണ്ടും
പരമാത്മസ്തുതിപൂണ്ടു കൈകൾ കൂപ്പി. 16

“ഹരിയേ! ഹരിനാമം പകർന്നു,
ഹരിയോടൊത്തിഹ നിന്റെ മന്ദ ഭാഗ്യം!
പെരിയോരുടെ മുമ്പിലെന്റെയന്തം
പെരിയോനൊന്നെ”ന്ന പരന്തപൻ പറഞ്ഞു. 17

കൃതകൃത്യനവൻ സമാധിയോഗം
കരുതി ശ്വാസമടക്കി വിട്ടിതപ്പുറം
പുരുവേഗമെഴുന്നൊരു കതി-
ത്തിരകപ്പുട ശമമുള്ളതം തിരിച്ചു. 18

ഇതി പൂർവകർമ്മചക്രമത്തിൻ
ഗതിവേഗമകം വിട്ടൊഴിഞ്ഞ ദേഹം
താനിടക്കാദ്യന്തമൊട്ടും പടർന്നു പൂർവ്വ-
സ്ഥിതിയിൽക്കണ വിധത്തിലായ് ചമഞ്ഞു. 19

മുഖമതെന്നുണ്ടിലൊളി വീശി-
ച്ചുരുക്കൊണ്ടനവാടെ സൂര്യനെന്നപോൽ
അതുലം പ്രസരിച്ച പാണ്ഡവന്മാ-
രിരുൾ കണ്ടിട്ട് മിഴിച്ചുനിന്നുപോയി. 20

‘ഇതിലിപ്പവപുസ്സ് കിടക്കുവാന-
ല്ലെന്തു വരണ്ടനടയാളുകളെ മൂന്നും?
ഇതവിസ്മിതരർജ്ജുനൻ മനസ്സിൽ
കരുതും മേനി നമിച്ചു കൂപ്പിനിന്നു. 21

മുനിയോഗിവരർക്കെത്തിടാതി–
വിനിയോഗിച്ചൻ രേചകപ്രയോഗാൽ
'തനിയേ ശരശയ്യയിൽ കിടന്നു
കനിയേണ്ടും ഇതാവെന്നു തീർപ്പുമായി. 22

വിശിഖവ്രണശോണിതങ്ങളിറ്റു,
പശിദാഹം മുതലായ പീഡ തീർന്നു,
ഉശിരെന്നാളുപോലെ യോഗമാർന്നും
വശിയാം ഭീഷ്മനു സമാധി വന്നു. 23

കൃതധീയെക്കണ്ടറിഞ്ഞ ദേവ–
വ്രതനാമ്നാമുനിമാം സദസ്സിൽ
സ്ഥിതസുന്ദരവക്ത്രനായ് പരാത്മ–
ഗതിഭാവത്തിൽ മുകുന്ദനെ സ്തുതിച്ചു. 24

അതിഭക്തിയൊടന്നു ചെയ്ത 'ഭീഷ്മ–
സ്തുതി'യിന്നും ഹരിഭക്തരാം ജനങ്ങൾ
പ്രതിപത്തിയൊടും പഠിച്ചുപോരും
പതിവല്ലോ മരണത്തിനക്കലെല്ലാം. 25

ഭുവനത്തിലടച്ചു വിശ്രുതമാം
നവമായ് സ്വർഗ്ഗഗതം തെളിഞ്ഞു കാണ്മെ
അവർകൾക്കിവിടെ സ്തുതിച്ച 'ഭീഷ്മ–
സ്തവരാജൻ' സ്തവരാജസാർവ്വഭൗമൻ. 26

സഗുണാവധിയിൽ പ്രപഞ്ചമായ–
ഗ്ഗുണപ്രാഭവപ്പെടുന്ന വിശ്വപുരുഷൻ

അളിഞ്ഞൻ പരമനൊന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ടോ-
ഴ്ചളമാക്കുപ്രിയശിഷ്യനുള്ളിലാക്കി. 27

ഭഗവദ്ഗീതെയും വിചിത്രവിസ്താ-
ഗ്രജനാദ്പോരിന്ന തേജ്ജ കണ്ടപോലെ
ദിശകളങ്ങാത്തിലറിയാതെയോ-
രങ്ങനിൽക്കണ്ടിതു! 'പാർത്ഥസാരഥിരൂപം'. 28

ശരശൃങ്ങളിൽ വലിച്ചുയർച്ച നാനാ-
സാരഥംകൊണ്ടുടൽ വിണ്ടു ചോരകണ്ടും
വിശദസ്ഥിതമാണ കൃഷ്ണരൂപം
പ്രശമത്തിങ്കലുമുള്ളിലൊത്തു ഭീഷ്മൻ. 29

ചിരജീവി വിജ്ഞാനകർമ്മയോഗം
പരമാർത്ഥിച്ച സമാപ്തരമയോഗം,
പരമാത്മകുനന്ദഭക്തിയോഗം
സ്ഥിരമാക്കിക്കതി സമാധിയോഗം. 30

സകലത്തിലുമേകമാവതോടെ
തികയും ചിന്മയതപം മുകുന്ദൻ
സാകാരിവാദിലും നികന്ന മട്ടിൽ
പ്രകടം കണ്ടു മഹാവ്രതൻ തെളിഞ്ഞു. 31

ഉടനേ ജഡബന്ധമറ്റപോക-
നടലിൽ പ്രാണനോടൊത്തു ജീവനേയും
സ്ഫുടമാപ്പുരചക്രഘാതി ചക്ര-
ങ്ങളടയോരേണിലതിൽ ക്രമാൽ കയറി. 32

വഴിയേ ജഡഭൂതജാലമൊട്ടു-
ക്കൊഴിയെത്തുംപടി വിട്ടയർന്ന ജീവൻ
മിഴിയേറി മറ്റും മൂർദ്ധമധ്യ-
ക്കുഴിയേ മാത്രമടച്ചു നില്ക്കയായി. 33

അനലൻ പരചിന്മയാത്മജീവ-
ക്കനൽ, നേത്രാനിലൻ ശിരസ്സിൽ വായു;
അനലാനിലസംഭ്രമയോഗമേവം
കനമാനന്ദമയത്തിലാക്കി നിർത്തി. 34

പരിപൂർണ്ണസമാധിമൂലം 'സോഹം'
ഗതി സർവ്വാത്മകമെന്ന മട്ടിലായി;
ഹരിയോ ഹരി! മൊഴിയും പിളർന്നു;
പെരിയോരജപാചിന്മഹസ്സുയർന്നു. 35

ഉയരും പുകയാത്ത തീക്കനൽക-
ണ്ണുയർ മൂർദ്ധോർദ്ധ്വപഥത്തൊടൊത്തു മെല്ലെ
സ്വയമേ പരിചിൽപ്രകാശവിദ്യാ-
മയനാം കൃഷ്ണനിലേക്കു ചെന്നുചേർന്നു. 36

ഇതി ഭീഷ്മസമാധിസിദ്ധി നോക്കി-
സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന മഹാജനങ്ങളെല്ലാം
അതിവിസ്മയമാർന്നു നിന്നുപോയി;
ഗതി വന്നോരടലാനിലങ്ങൾ നിന്നു. 37

മുനിമുഖ്യർ പറഞ്ഞപോലെയെല്ലാം
വിനിയോഗിച്ചഥ വീരയോഗിദേഹം

അനിയന്ത്രിതവൃത്തി ധർമ്മജൻ കൺ–
കിനിയും ബാഷ്പകണങ്ങളെ സംസ്കരിച്ചു. 38

ഉടനിങ്ങിനെയീന്ന മന്നിന്റെ–
ക്കിടയിൽപ്പെട്ടൊരു മാഗ്ധവർണ്ണിതാജൻ
ഉടനിങ്ങു കിട്ടുന്ന വാക്ക വല്ലാ–
തിമിരിക്കൊന്നു പറഞ്ഞിതിപ്രകാരം:— 39

“പലമാതിരി ലോകതത്ത്വചിന്തം,
വിലയിക്കം, പതിവായതിങ്ങലത്തിൽ;
വിലയേറിയ വിശ്വവീരർ പോകം
നിലയിൽത്തന്നെല്ലാമില്ലക്കൊക്കുമന്നോ. 40

ജനനം മുതലീ മരണംവരെക്കും
ജനതൃപ്തിയിൽ വിശേഷവൃത്തികാട്ടി
അനഘൻ സുരസിന്ധുസൂനു പോയി;
പുനരിയുള്ളവർ കണ്ടിരിക്കയായി. 41

നിജശിഷ്യരെ യോഗസിദ്ധി യോഗി–
ശ്രേഷ്ഠനർക്ക് നൽകിനാണു് പക്ഷേ
ഇവരീ സുകപസ്സമാധിയുള്ളി–
സ്സ്വജനം പോയതു കാത്തുപിരിക നഷ്ടം. 42

ഭൂജനംവരെയും മരിച്ചിടാതി–
യ്യിലയിൽ പക്ഷമണിക്കതോവിഷത്തിൽ
വിളയും പലതും നശിച്ചകണ്ടി–
ട്ടിളകാതുള്ളവൻ വരുതിന്നിതോണ്ടു പാരി. 43

അറിവുള്ളോരു യോഗിയോഗ്യർ നിങ്ങൾ-
ക്കറിവേണ്ടുന്നൊരു യോഗവിദ്യ ഭിക്ഷു
ഒരിവോടു തിരിച്ചുകാട്ടി; ഞങ്ങൾ-
ക്കറിയാണിന്നിവ കണ്ടതിപ്പൊഴീ ഞാൻ. 44

അണുതോറുമൊഴിഞ്ഞ ജീവനിപ്പിൽ-
പ്പിണ്ണനതം വെളിയതംവിധം പ്രകാശം
പശുപാലകനന്നിൽ പ്രവേശം
ശിശുപാലന്റെ വധത്തിലെന്നു കണ്ടു. 45

മേഘോപജന്യസ്പർശനത്താൽ,
ക്രമമോടിങ്ങു സമാധിയേൽക്കുന്നാൾ,
സമവസ്ഥ ഫലിച്ചുകണ്ടു രണ്ടും
സമമാണിരുതിർകൊണ്ടുരണ്ടുപക്ഷം. 46

അരിമിത്രസമാനവൃത്തിയാണീ-
ഹരിയെന്നല്ലതു രണ്ടു കൃതികൊണ്ടും
ശരിയായറിയിച്ചിടുന്ന മായാ-
പരിണാമകളി കാട്ടിടുന്ന കണ്ണൻ. 47

തരമെത്തുവഴിക്കമൊക്കെചിന്ത്യാ-
ദുരവസ്ഥകളായ് കെട്ടതംപ്രകാരം
മരണംവരെയും പരാനനതാ-
സ്മരണം വേണ്ടതൊന്ന മോക്ഷമാർഗ്ഗം. 48

ഇതു ശാന്തമായാൽ പരമകൾ ലോക-
ക്കിതുലഭ്യപ്രയാസസമാധികൊണ്ടു കാട്ടി

'ഇതു കണ്ടു നാണംകൊൾക നാമെ—
ന്നു സജ്ജനങ്ങൾ നടന്നു കാട്ടുമല്ലോ''. 49

സ്വാമിയിതുരച്ചുവെച്ചു ശിഷ്യ—
പ്രിയനാമർജ്ജുനനൊടൊത്തു പോയി ഭഗവാൻ;
നയമുള്ള നരേന്ദ്രരൊത്തു മായാ—
ലയനാ ഹസ്തപുരിക്കു പോന്നു കൃഷ്ണൻ. 50

ക്ഷിതിപാലനധർമ്മവിത്തരിട്ടത്തങ്ങുദിരൻ—
ഷ്പ്രതിതീടിനാ പോക്കളഗ്നിലയിൽ
ഒരു യോഗിഗതിസ്ഥലമാക്കിയ സൽ—
ഗുണ 'ഭീഷ്മസമാധി' ശുഭം തരണം. 51

മഹാകവി
കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ കൃതികൾ
മൂന്നാംപുസ്തകം

യുധിഷ്ഠിരശമം

ഹരിയെത്തുണകൂട്ടി നൂറുപേരാ-
മരിവർഗ്ഗത്തെ മുടിച്ച ധർമ്മപുത്രൻ,
വിധിയെപ്പരിപുഷ്ടിപൂണ്ട ലോകം
പരിരക്ഷിച്ചു കൃതാർത്ഥനായി വാണു. 1

കൃതകൃത്യതയാൽ യുധിഷ്ഠിരന്നും
ചിതമാർന്നുള്ളിലൊരാറു ഗർവ്വമേറാ,
ഹത! ചോദിതരാജസത്തിലുള്ളം
പതറാതുള്ളൊരു ധൈര്യമാർക്കു കിട്ടും? 2

മധുസൂദനനൊത്തൊരിക്കൽ മന്നൻ
മധുരാലാപവിനോദമാർന്നിരിക്കെ,
വിധുരത്വമകൻ മുകുന്ദനെന്തോ
വിധുരഭ്രാന്തയിലൊന്നു കണ്ണടച്ചു. 3

മുരവൈരി മനക്കരുത്ത് വിളിച്ചാ-
ളുരചെയ്യാത്തവിധത്തിലായനേരം,
പരമൊന്നു പരിഭ്രമിച്ചു ചുറ്റും
നിരവേ നില്പൊരു കാവലാളർപോലും. 4

അതുകണ്ടു പരിഭ്രമത്തൊടെന്താ-
ണിതു ചൊല്ലെന്നു യുധിഷ്ഠിരൻ തിരക്കെ
പുതുപുഞ്ചിരിപൂണ്ടുണർന്നമട്ടിൽ
ചതുരാത്മാവരുൾചെയ്തു ചക്രപാണി. 5

“ഊനമൊന്നു മയങ്ങി ഞാൻ, കിനാവിൽ
ഉന്നതകായനൊരു ദൈത്യനെന്റെ മുമ്പിൽ
അണയുന്നതു കണ്ടു, സസംഭ്രമത്താൽ
ഉണർവാനായ് ബലി ചൊല്ലിവിട്ടു ദൂതൻ. 6

ആരമൊന്നു രസാതലംവരെപ്പോയ്-
വരവേണം, ബലിയല്ലയോ വിളിപ്പൂ,
തരമെങ്ങുചിതന്നമൊണ്ണു പോന്നാൽ
പരമാത്മാവതിനെക്കണ്ടിടാം”. 7

ഇതി കേശവനോതിയപ്പൊഴിങ്ങിൽ
ധൃതിയാർന്നിതു ധർമ്മനന്ദനനും
അതിധാർമ്മികമൈത്രരാജനൊക്കാ-
നുതിനാമ, തന്നിലയങ്ങു കാട്ടുവനം. 8

ഇരുപാദമതാമതിലൊത്തുകങ്ങി-
ട്ടൊരുമിച്ചുതിരുന്ന ഗംഗയാകിയാളി,
പുതുവേഗമൊഴുക്കടിച്ചുവന്നി
പെരുതാകിയൊരു കയത്തിലെത്തിമുങ്ങി. 9

അടിമുങ്ങുമതീ ച്ചുഴലിന്നകത്ത-
ന്നടി ഭൂലോകമിതിന്നു പാതിയോളം
പൊടിപാറിയ ചുതിൽ നാട്ടുവിടാ-
തുടിയച്ചുതമിഴന്ന താനുപോയി. 10

അതിദീർഘമഹാഗ്രഹത്തിലോളു-
ണ്ടതിവേഗത്തിലടിസ്ഥലത്തിലെത്തി

ഇതി ചൊന്ന സനാതനത്തിനങ്ങും-
സ്ഥിതി കണ്ടുണ്ണുതമാണ്ടു ധർമ്മപുത്രൻ. 11

ഗരുഡാപ്രതിമപ്രസൂനമാല്യം
ത്തങ്കമെയ് തോർത്തിയണിഞ്ഞു തണ്ടുചേർന്നും
കതകിച്ച നടന്നിതപ്സരലോകം
കനകപ്ര്യൻ കുരുകം കതുണ്ണു കണ്ടു. 12

ബലിയും ശക്തിയും കരംന്നേടത്താ-
ത്താവിടെപ്പെട്ടിട്ടകന്ധകാരമെല്ലാം
രുചി നൽപ്പുകൾപോലമൊഴിച്ചു മിന്നും
സ്വചിശിഷ്ടോത്തമരത്നകാന്തി കണ്ടു. 13

ഭുവനത്രയരാജധാമമതിൽക്കെ
ഭവനങ്ങളിൽ വിണ്ണുപെട്ട വീരൻ,
ശിവമെപ്പൊഴികാണ്ടചാൻ നിരുണ്ണു-
നവനച്ഛൻ മരുവുന്ന ദിക്ക കണ്ടു. 14

മരുമേറിന ദിവ്യരത്നതേജോ-
മയമായ്ക്കുമൊരാസ്ഥലത്തു പിന്നെ
മയദാനവവിശ്വകർമ്മമായാ-
മയമാം ദൈത്യപുരം തെളിഞ്ഞു കണ്ടു. 15

പുരഗോപുരപാലരായി വിക്രോധാ-
ന്തരവേഷിതനായ് വിണ്ണുപാർഷദന്മാർ
പുരതസ്ഥിതി ചെയ്തിടുന്നതായി-
ത്തരമാകുണ്ടിതാ ധർമ്മസൂനു കണ്ടു. 16

ഗാന്ധാരാത്മജരോടിയും വിശേഷി-
ച്ചന്ധരസ്ത്രീജനമോടിയും നടപ്പും
അന്ധരന്ത്രാപുരത്തിലൊന്നുമേ ക-
ബന്ധമജ്ഞാതമഭവമ്പരന്നുപോയി. 17

നരനായകരാജ്യലക്ഷ്മി ഭോഗ-
സ്ഥാനസമ്പത്തിയൊക്കെയുള്ള നോക്കിയെങ്കിൽ,
പരമാർത്ഥഗ്രാഹികളാസ്സുരാജ്യ-
പരപാദ്യോതപാശമെന്നമേത്തു. 18

ഹരി മുമ്പിൽ നടന്നു കാട്ടുമാറാ
പരി ശൌര്യശാലിയങ്ങേറി കണ്ടുകൊണ്ടു
പുരിയിൽപ്രമോദാനന്ദസഫലതാ-
യരിയരാജ്യപമന്ദിരത്തിലെത്തി. 19

യമനന്ദനനൊത്തു കണ്ണനൊത്തും
സമയത്തിൽ ബലി കൂട്ടരൊത്തുമെ
ശ്രീകമായെതിരേറ്റുകൊള്ളു കോടി-
സ്സുരമ 'സ്വാഗത'മോതിയാചരിച്ചു. 20

ഹരിയെപ്പുരമെഗ്ഗൃഹണാപിദാ-
പരി വാഴിച്ചു യുധിഷ്ഠിരൻറെ നേരെ
തിരിയാതൊരു ഭൃത്യനെന്ന ഭാവി-
ച്ചരിയാടി മുരവൈരിയോടു മാത്രം. 21

കമലാശയനായ മാനവേന്ദ്രൻ
കലൈപ്രശ്നാവിധങ്ങളും ചെയ്തശേഷം

ഗുണമാമരമാലയോടുരച്ചു
വിലസന്മൃദുസ്മിതസുന്ദരൻ മുകുന്ദൻ. 22

“അതിപുണ്യനിധേ! സ്ഥലം നമുക്കി-
ന്നതിഥിശ്രേഷ്ഠനെയങ്ങറിഞ്ഞതില്ലേ?
അതിവിശ്രുതനായ ധർമ്മപുത്ര-
ക്ഷിതിഭൃത്താണിതു നല്ല മാന്യനല്ലോ. 23

ഭുവനം മുഴുവൻ ജയിച്ചു, മെച്ചം
ഭവനംപോലെ ഭരിച്ചു, രാജസൂയം
അവനിശ്ശങ്കമേ കഴിച്ചു, പേർകേ-
ട്ടവനാണീ നരലോകമൗലിരാജൻ. 24

അതിദുഷ്കരകർമ്മം ചെയ്തു ചൂതിൽ-
ച്ചതിപെട്ടിട്ടുഴ കാട്ടുവാണനാളും
പതിവിൻപടി ചോർകൊടുത്തിതന്നു
പതിനെണ്ണായിരമന്തണർക്കു നിത്യം. 25

ശരിയായ്‌സ്സമയം കഴിച്ചു പിന്നി-
ട്ടരികൊണ്ടന്നനുജാര്യരൊത്തു ചേരി
അരിവർഗ്ഗമടച്ചു കൊന്നൊടുക്കി-
ത്തിരിയെ രാജ്യവുമേറ്റിനരേന്ദ്രൻ. 26

അധികം ധനസഞ്ചയം ലഭിത്തൻ
നിധിയാണുള്ളതെടുത്തൊരശ്വമേധം
അധികാരമൊത്തു തക്കവണ്ണം
വിധിയാംപോലെ കഴിച്ചിതി മഹീശൻ. 27

സ്വർലോകപാദത്തിലിന്ദ്രനിന്നാ-
സ്വർലോകത്തു് വാണരുളുന്നപോലെ
നരലോകമടച്ചു കാത്തുപോരും
നരലോകാധിപനീ മഹാനുഭാവൻ". 28

അജനച്യുതനവ്യയൻ പരാത്മാ
നിജചിത്തത്തിലെഴുന്ന വാസുദേവൻ
സ്വജനപ്രിയനായമെത്തിയപ്പോൾ
ദ്വിജകൻതൻ ബലി ഹന്ത! കണ്ടുപോന്നി. 29

'ശിഷ്യനേ! ഒരിക്കം നശിക്കുമൊന്നാ-
യവനേറാം കലിയുഗത്തൊരിലോകെ
അവനിതലകലുഷ്കാലമോരാത്താ-
ത്തവശപ്പെട്ടു പകച്ചുമട്ടു നിന്നു. 30

കലികാലമടുത്തു ധർമ്മമാർഗ്ഗം
പൊലിയാറായതു പെണ്ണുമാത്തു വീണ്ടും
ബലി പിന്നെയുരച്ചു സങ്കടത്താൽ
കലികാലത്തെ വിധത്തിലിപ്രകാരം. 31

"അറിവേറിയവൻ യുധിഷ്ഠിരൻതൻ
നെറിവേറാത്തൊരു ധർമ്മമാർഗ്ഗമെല്ലാം;
ചെറിയോർ വിലപ്പിരിക്കിലും മേ
മുറിയാറില്ല മനസ്സു ചാരുമൂർത്തി. 32

ദകപാഴ്ശ്രദ്ധയെന്യതാപം
ദകത്തിൻകഥ കേട്ടു ഞാനറിഞ്ഞു;

സ്വകൃതത്തിനമാന്യതാഫലം
വികൃതത്വം പിണയുന്നു, കാലമേ. 33

പിന്നെയും വ്യസനത്തിലുള്ളതൊക്ക-
പ്പിണയുംവെച്ചതിലത്ര കാര്യമില്ല;
ഗണനായ്ക്കലെധർമ്മവൃത്തി കെട്ട-
ന്നൊരാൾ തെണ്ടാനിടയായതെത്ര കഷ്ടം! 34

ഒരുമതിരി വേണ്ടതൊക്കെയെന്നും
കരുതി ബ്രാഹ്മണമന്ദിരങ്ങൾതോറും
പെരുമാറിയിരുന്നു, ധർമ്മലോപം
വരുവാനുള്ളിടയാക്കിടാതെയി ഞാൻ. 35

ഒരു ധാന്യമൊരൽപ്പമന്നു നൽകാൻ
നിരുപിച്ചാൽ, വ്രതനിഷ്ഠനാം ദ്വിജേന്ദ്രൻ
'അരുതെൻറ പ്രതിഗ്രഹാസമേല്പി-
ള്ളതൊന്നാകിലുമന്ന ഞാൻ മരിക്കെ. 36

അതു പോയ്, ചിലർ വൃത്തികെട്ട തെണ്ട-
ന്നതു കേൾക്കെയെനിക്കുള്ള സങ്കടം ഞാൻ
ഇതുകാലമടക്കിടാം; മരണ്ണേ-
ന്നിതു വാക്കുന്നതു കേൾക്കുവാൻ ഞെരുക്കം. 37

പതിചെയ്യാത്ത ധൈര്യമെൻറ സേനാ-
പതിമാരെക്കലെച്ചൊല്ലിനിന്നപോലും
ചതി ചോരിലെടുത്ത കൈ ധരിത്രീ-
പതിയായോരെന്നെ വീരധർമ്മമാമോ? 38

അധിരാജതിലകം! നാട്ടിലൊട്ടു-
മധികം സൽഗുണം വളർത്തിടാതെ,
നിധി മാത്രമെടുത്തൊരശ്വമേധം
വിധിയാംപോലെ കഴിച്ചപോൽ വിശേഷം. 39

പരവിത്തമെടുത്തിടാതെ ന്യായാൽ-
പരമായ് ഞാൻ വിധിപോലെയശ്വമേധം
പരമന്നു കഴിച്ച സന്തുഷ്ടരായും
പരമാത്മാവവിടുന്നു കണ്ടതല്ലോ". 40

നരവരതിലകനിങ്ങനെയുര-
ന്നമരാതിങ്ങിനെ ചൊല്ലിടുന്ന വാക്കാൽ
സമവർത്തിതനൂജനുള്ള ഗർവ്വിൻ-
സമവായമതൊക്കെയസ്തമിച്ചു. 41

സപുളകമന്നു ചിരിച്ചു പിന്നെ മന്ദം
നയമറിയുന്നൊരു ദേവേന്ദ്രനോതി:—
"ജയ മാധവ! ധർമ്മപുത്ര! മായാ-
മയമാണിസ്സുഖസമ്പദായതെല്ലാം. 42

പരദുഃഖനിവാരണം വിശേഷാൽ
പരമാത്മസ്തുതിയെന്നു രണ്ടുകൊണ്ടും
നരനാപ്തമതാം നാകമേവം
നരനാ കാട്ടിയതെന്റെ ജാതിധർമ്മം. 43

ശമനാത്മജ! നിഷ്പ്രതനത്തിരിച്ചു-
സമരാങ്കണമതിന്നില്ല പ്രാശം;

കമലാപതി തന്നതാണിതെല്ലാം
കമലാക്ഷന്റെ കൃപാവിലാസമോർക്കൂ." 44

ഇതി ധർമ്മജനൊപ്പിടിച്ചിതങ്ങി-
ട്ടതിവാത്സല്യമൊടാദരിച്ചദാരം
മതിമാൻ ബലി മന്യശീലനാമ-
ക്ഷിതിപാലോത്തമനോടു വീണ്ടുമോതി. 45

"ഭുവി വിശ്രുതസാർവ്വഭൌമനാമോ-
രവിടെയുള്ളൊരു ഗർവ്വം കാണുകയല്ലേ
അവിതർക്കമതാണു തീർച്ചയാണി-
ക്കവി കണ്ണൻ പണിചെയ്തതിപ്രയോഗം". 46

വിനയത്തൊടു ധർമ്മപുത്രനോതി:—
"ജനരക്ഷവ്രതദീക്ഷയുള്ളൊരങ്ങേ
മനമൊത്തിഹ കാണുവാൻ മുതിർന്നി-
ജ്ജനമെന്നും വഴിതന്നെ ഗർവ്വു തീർന്നു. 47

ഗുണമുള്ള ഭവാന്റെ ധർമ്മമാർ-
പ്രണയക്കൊണ്ടൊരു നിന്ദകൊണ്ടു വീണ്ടും
ക്ഷണമെന്റെ മനസ്സു ശുദ്ധമായി,
പിണയില്ലിപ്പിഴ മേലിലൊന്നുമെന്നും." 48

ഇവരിങ്ങിനെ തമ്മിലോതിടുമ്പോൾ
നവഹാസച്ഛവികൊണ്ടു കൊണ്ടൽവർണ്ണൻ
അവമോടെഴുന്നേറ്റു കാര്യമെല്ലാ-
മവസാനിച്ചു നിലയ്ക്കു യാത്രയായാൻ. 49

വലിയൊരു വിരുന്നിനായി ഘോഷൻ
ബലി കല്പിച്ചവരെ ക്ഷണിക്കയാലേ
അലിവോടെല്ലാരുമൊരു പേരും
ചലിതാനന്ദമിറങ്ങി നാട്ടിലെത്തി.

ശമനശ്ശമനിവർണ്ണം ചെട്ട ഗർവ്വിന്റെ വേഗം
ശമനാങ്ങളി മയമാനനൻ വാസുദേവൻ,
അങ്ങുമധികമായാശ്ചര്യം കണ്ടു ചെയ്യുന്നു കണ്ടോ...
ചങ്ങലപിലമത്ത്യന്മാരെക്കൊണ്ടാണിതാനം.

മഹാകവി
കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ
കൃതികൾ

ഈ മഹാകവി അതാതുകാലത്ത് അനേകം [illegible]യി എഴുതിയിട്ടുള്ള നാനാവിധഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഇതുവരെ സ്വല്പപ്രകാശം കാണാതെ കിടപ്പുള്ളതുതന്നെ വളരെയുണ്ട്. ആവകയും, അതുകൂടാതെ, കൃതികൾ വല്ല മാസികയിലോ മറ്റോ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി [illegible] അനേകം [illegible] ഞാൻ കഴിയുന്നതും ശേഖരിക്കയും, അതതിനെ ക്രമത്തിൽ [illegible]പ്പെടുത്തി [illegible] അച്ചടിപ്പിച്ച് ഒരു പുസ്തകം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യേണ്ട [illegible] പൂർത്തിയാകുന്നതാണ്. എന്നാൽ ഈ പുസ്തകത്തിൽ ചേരാത്തതും, കൈയെഴുത്തിലല്ലാതെ പുസ്തകത്തിലൊന്നിലും ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാത്തതും ആയ ചില വിശിഷ്ടകൃതികൾ അവയിൽ ചിലതായ "കൃതിരത്നങ്ങൾ" എന്ന പേരോടുകൂടി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ എനിക്കേറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടവരായ എം. എസ്. വ[illegible]സിന്ന ഞാൻ കുറെ മുമ്പുതന്നെ വിട്ടുകൊടുത്തിരിക്കുന്നു. ഇതുപോലെ [illegible]കൃതികൾകൂടി അവർക്കു ഞാൻ കൊടുത്തുകഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതും ഇതുപോലെ [illegible]ന്ന അവർ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി എന്റെ ഉദ്ദേശ്യം സഫലമാക്കുമെന്നും, അതുപോലെ എല്ലാകാലത്തും മഹാകവിയുടെ സ്മരണക്കു മാർഗ്ഗമാകുമെന്നും ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

കൊടുങ്ങല്ലൂർ
1106 മകരം 20-ാം-നു — പി. വി. കൃഷ്ണവാരിയർ.